KRITISKE ANALYSER

SRSF´S ØKONOMISKE POLITIK SKABER UNØDIG LAVVÆKST OG ARBEJDSLØSHED

- OG KOSTER VELFÆRD.

1. udg. juni 2013

Af Henrik Herløv Lund, økonom og velfærdsforsker – cand.scient. adm.
www.henrikherloevlund.dk, herloevlund@mail.dk
Småskrift nr. 47 fra Forlaget Alternativ
ISBN:
978-87-92807-39-7

Copyright: Henrik Herløv Lund

Analysen kan kopieres mod udtrykkelig kildeangivelse.
Udgives som e – publikation og som trykt rapport.
1. Udgave.

ISBN: 978-87-92807-39-7

Analysen ud/gives i serien: Småskrifter fra Forlaget Alternativ som småskrift nr. 47

Bogen udgives som e-publikation, der kan downloades gratis fra forfatterens hjemmeside.

EAN 9788792807397

SAMMENFATNING OG KONKLUSION.

Valgoplægget fra S + SF var at føre end anden økonomisk politik end VK – i stedet for besparelser og skattelettelser at skabe vækst og jobs og give velfærden et løft. Men næppe var blækket tørt på regeringsgrundlaget i det sorte tårn, før den nye regering, inkl. S + SF, stod for det stik modsatte – nemlig videreførelse af VK s økonomiske "Genopretnings-" og reformpolitik.

Hvor vækst og beskæftigelse hidtil havde haft højest prioritet fik offentlige finanser og øget arbejdskraftudbud det. Og midlerne blev de samme som VK – stram økonomisk politik og offentlige besparelser og udbudsøgende arbejdsmarkedsreformer. Regeringen har nået sine mål om sikring af de offentlige finanser og af arbejdskraftudbud. Men man har ikke skabt vækst og job. Konsekvensen af den borgerlige og endog konservative økonomiske politik har tværtimod været, at dansk økonomi er blevet fastholdt i lavvækst og vedvarende høj arbejdsløshed.

Regeringen har håbet på og håber fortfarende på redning udefra gennem et internationalt opsving og argumenterer, at den økonomiske politik så vil have rustet Danmark til dette opsving. Men udsigterne er ringe til, at der faktisk kommer et sådant opsving pga. fortsat finanskrise og navnlig fortsat gældskrise i EU. I stedet for at opruste Danmark har regeringens økonomiske politik skudt ved siden af, at et hovedproblem i dansk økonomi er mangel på indenlandsk efterspørgsel, fordi forbrugerne sparer, virksomhederne ikke investerer og regeringen holder det offentlige forbrug på nulvækst.

Regeringen har ikke gjort nok for at stimulere den hjemlige økonomi gennem en ekspansiv finanspolitik og de forsøg, man har gjort har været stærkt ineffektive: Kickstarten har været en fuser og skattelettelser og udbetaling af efterlønsbidrag har heller ikke stimuleret økonomien. Og vækstplanens selskabsskattelettelser vil stort ingen beskæftigelsesmæssig forskel gøre. Tilmed har regeringens arbejdsmarkedsreformer og navnlig den indtil fornylig stædige vægring mod at ændre på dagpengereformen har snarere øget bekymringen for fremtiden hos forbrugere og lønmodtagere og dermed tilbageholdenheden med forbruget.

En del af årsagen til den manglende vækst ligger naturligvis hos de internationale konjunkturer og det skal regeringen naturligvis ikke gives skylden for. Men SRSF - regeringens konservative, overforsigtige økonomiske politik og prioritering af offentlige finanser og arbejdskraftudbud på bekostning af vækst, jobskabelse og velfærd har fastholdt og øget problemerne i stedet for at reducere dem.

Prisen for denne politik består ikke blot i unødig lav vækst og unødig stor ledighed. Bagsiden af den alt for stramme økonomiske politik har også været tilnærmelsesvis nulvækst i det offentlige forbrug, opnået gennem stramme økonomiske rammer og gennem alt for rigide økonomiske sanktioner overfor kommunerne. Regeringens økonomiske politik har således også medført massive offentlige besparelser og dermed forringelse af velfærden.

Og regeringen lægger i sin vækstplan.dk oven i købet op til at fortsætte denne kursmed en meget smal ramme for realvæksten i det offentlige forbrug de nærmeste år og oven heri samtidig krav om meget

store effektiviseringer frem til 2020, som kun kan indfries gennem forringelse af arbejdsvilkårene for offentligt ansatte og gennem yderligere store velfærdsbesparelser

SRSF ´s økonomiske politik har således ikke givet resultater vedrørende vækst og beskæftigelse og tværtimod suget saft og kraft ud af den offentlige sektor og velfærden. Derfor står SRSF s økonomiske politik ved en korsvej:
- Man kan forsætte den borgerlige, ja konservativ økonomisk politik, hvilket på ubestemt tid vil fastholde Danmark i lavvækst og vedvarende betydelig arbejdsløshed og hvor prisen for overholdbare offentlige finanser er fortsatte besparelser og dermed udhuling af velfærden. Det har man allerede lagt an til med sin "Vækstplan.dk". Her satser der igen på det tvivlsomme opsving gennem en oven i købet meget ineffektiv forbedring af konkurrenceevnen gennem lettelse af selskabsskat og erhvervsafgifter. Og samtidig strammes den i forvejen meget smalle ramme for væksten i det offentlige forbrug endnu mere.
- Eller man kan slå ind på en mere aktiv og offensiv økonomisk politik med sigte på at skabe vækst, jobs, øget tryghed og bedre velfærd ved i stedet for de hovedløse offentlige besparelser at gennemføre en mere effektiv stimulering af den hjemlige efterspørgsel gennem øget offentligt forbrug og øgede offentlige investeringer.

SRSF´ s økonomiske politik står som sagt ved en korsvej. Den hidtil førte økonomiske politik har ikke effektivt bekæmpet arbejdsløsheden, men tværtimod bidraget unødigt til at fastholde og øge den gennem offentlige besparelser og øget arbejdskraftudbud. Fortsættelse af denne politik vil blot cementere lavvæksten og ledigheden og måske forværre situationen samtidig med at velfærd og offentlig beskæftigelse udhules og forringes endnu mere.

Der ER økonomisk mulighed for en mere ekspansiv finanspolitik, der skaber flere jobs, øger væksten og løfter velfærden.. Den danske stats økonomi er blandt de bedste i EU. Danmark vil til næste år være ude af EU henstillingen og det er faktisk mere end et spørgsmål, om Danmark nogensinde har overtrådt EU – reglerne om 3 procents underskud. Og EU har tilmed åbnet op for, at det bundsolide danske økonomi kan bruge flere penge næste år til at stimulere økonomien. Der vil således være økonomisk mulighed for at føre en mere ekspansiv økonomisk politik og prioritere jobskabelse og velfærd.

Midlerne er imidlertid nok så afgørende. Der er brug for en ægte "vækstpakke" i stedet for regeringens ineffektive "Vækstplan". De borgerlige og arbejdsgiverorganisationerne og neoliberalistiske økonomer har allerede været ude og slå på tromme for yderligere skattelettelser. Man er allerede begyndt at agitere for at den gradvise indfasning af selskabsskattelettelsen fremskyndes og tilsvarende for skattereformens personskattelettelser. Det vil imidlertid være synd og skam og spild af penge. Selskabsskattelettelser er og blive et yderst ineffektivt middel til at skabe jobs og investeringer. Og personskattelettelser har jo allerede vist sig ikke at virke. Det er afgørende at der bruges sikre og effektive økonomiske instrumenter, hvilke handler om øget offentligt forbrug og øgede offentlige investeringer.

Pengene hertil er lige ved hånden: Kommunerne har de seneste år sparet mere end 10 mia. kr. mere end krævet af regeringen – de penge bør gives tilbage og sendes ud at arbejde. Endvidere forventes i 2013 ekstraordinært store skatteindtægter på fremskyndet udbetaling af pensioner. På længere sigt vil en mere job – og velfærdsskabende økonomisk politik selvsagt kræve øgede skatteindtægter. Der kan her

gribes tilbage til nogle af de ideer, som var i spil før valget om skatteforhøjelser for de økonomisk bedst stillede, som i de 10 år med VK så rigeligt blev tilgodeset med skattelettelser. De kunne passende yde et mere passende bidrag til den fælles velfærd.

INDHOLDSFORTEGNELSE:

SAMMENFATNING OG KONKLUSION. 3

INDHOLDSFORTEGNELSE: 6

INDLEDNING. 8

1.1. Valgoplægget fra S + SF. 9

1.2. Regeringsgrundlaget. 12

1.3. Begrænset beskæftigelsesløft. 14

1.4. Skattelettelser i stedet for velfærd. 16

1.5. ”Reformsporet”. 18

1.6. 2020 – plan og ”Vækstplan.dk”. 20

2. DEN ØKONOMISKE POLITIKS RESULTATER VEDR. VÆKST OG BESKÆFTIGELSE. 26

2.1. Hvordan vækst? 26

2.2. Indenlandske problemer i dansk økonomi. 27

2.3. Regeringens økonomiske tiltag. 29

2.4. Regeringens prognoser. 31

2.5. Fremtidsudsigterne. 32

3. KONSEKVENSER AF DEN ØKONOMISKE POLITIK FOR VELFÆRD OG OFFENTLIGT FORBRUG. 35

3.1. Udviklingen i det offentlige forbrug. 35

3.2. Besparelser i kommunerne. 36

3.3. Konsekvenser for offentlig beskæftigelse og for velfærden. 37

3.4. Fremtidsudsigterne for den offentlige sektor generelt/ 38

3.5. Hvad kommer til at ske i kommunerne? 40

4. ER DER ALTERNATIVER OG RÅDERUM? 42

4.1. Hvordan i stedet skabe vækst og beskæftigelse? 42

4.2. Er der økonomisk råderum? 43

4.3. Og er det politisk muligt? 46

5. SAMMENFATNING OG KONKLUSION. 48

INDLEDNING.

SRSF – regeringens økonomiske politik står ved en korsvej. Regeringen har i sine første 1½ år ved magten koncentreret sig om at sikre de offentlige finanser og gennem ”reformer” at øge arbejdskraftudbuddet.

Det er ikke mindst sket med den begrundelse, at dansk økonomisk hermed skulle ”oprustes til et kommende internationalt økonomisk opsving”. Også det var hovedsigtet for regeringens seneste ”vækstplan”, hvor erhvervslivets konkurrenceevne skulle løftes – igen for at stille os bedre i opsvinget.

Resultaterne af denne økonomiske politik lader imidlertid vente på sig. Regeringen er ganske vist lykkedes med målene om at reducere statsunderskuddet og efterleve EU – henstillingen. Men det kan på den anden side diskuteret, hvorvidt Danmark nogensinde har været i strid med EU s underskudsregler.

Men det forudsatte opsving har fortonet sig og udsigterne til en afgørende bedring er ikke store. Ganske vist oplever den internationale økonomi p.t. en svag fremgang, men den er meget usikker og man kan langtfra tale om et entydigt skifte til bedre konjunkturer.

Samtidig synes dansk økonomi på grund af manglende tillid til fremtiden hos hjemlige forbrugere og virksomheder og på grund af den offentlige sparepolitik de sidste par fanget i lavvækst og vedvarende betydelig arbejdsløshed.

Og prisen for den førte økonomiske politik har været høj. Hovedmålet om sikring af offentlige finanser er primært nået ved at forsætte VK s stramme økonomiske politik, hvilket for det første har kostet en meget lav vækst i det offentlige forbrug og forringelse af velfærden.

Hermed har regeringens økonomiske politik for det andet selv bidraget til, at dansk økonomisk i de senere år har udvist decideret lavvækst og til at den betydelige ledighed ikke er nedbragt. Og fortsætter denne økonomiske politik er der ikke udsigt til, at Danmark kommer ud af denne lavvækst – og ledighedsfælde. Der er derfor nu behov for at analysere og diskutere, hvilke resultater SRSF s hidtidige økonomiske politik har givet og hvorfor og - når denne politik IKKE synes at skabe vækst og beskæftigelse - om der er alternative muligheder?

I det følgende analyseres i del 1 mål og hovedliner i regeringens økonomiske politik og hvilken økonomisk politik, som det har mundet ud i.

I del 2 analyseres så den økonomiske politiks resultater hvad angår vækst og beskæftigelse og i del 3 behandles konsekvenserne af politikken for velfærd og offentligt forbrug.

Endelig diskuteres i del 4 om der er alternativer og økonomisk og politisk råderum hertil?

Rapportens konklusion og en kort sammenfatning bringes i begyndelsen af rapporten,

1. Mål og hovedelementer i SRSF s økonomiske politik.

Forud for valget i 2011 gik de to største nuværende regeringspartier, S + SF, til valg på – i modsætning til VK – regeringens besparelser og skattelettelser - at løfte vækst, beskæftigelse og velfærd.

Hvordan kan det være, at SRSF – regeringen nu i sit andet år synes fjernt fra at realisere vækst og beskæftigelsesmålene og at man tværtimod at løfte velfærden har gennemført omfattende velfærdsbesparelser og skattelettelser?

I det følgende analyseres mål og hovedlinjer i SRSF s økonomiske politik og betydningen heraf for den hidtil førte økonomiske politik

1.1. Valgoplægget fra S + SF.

Da SRSF -. Regeringen dannes efteråret 2011 er S + SF med tilsammen 60 mandater mere end 3 gange så store som RV med 17 folketingspladser. Tilmed kan S + SF hente støtte til deres politik fra Enhedslistens 12 mandater, inklusive hvilke S+SF i regeringskoalitionen er 4 gange større end RV.

Jf. del 4 forekommer det dette taget i betragtning derfor rimeligt indledningsvist at se på, hvilken økonomisk politik de to største partier i regeringen, S + SF, gik til valg på i relation til, hvilken økonomisk politik SRSF - regeringen så rent faktisk har ført.

S + SF´ s oplæg til valget vedrørende den økonomiske politik var som bekendt den økonomiske plan: ”Fair løsning 2020”.

Selvom det må anerkendes, at planen havde punkter til fælles med VK s økonomiske plan ”Reformpakken 2020” fremlægges den overordnet set som et alternativ til, en anden politik end VK – regeringens økonomiske politik:

”Et regeringsskifte er et opgør med illusionen om, at Danmarks problemer kan løses med skattelettelser, nulvækst og forringelser af efterløn og folkepension”.[1]

I stedet for besparelser og skattelettelser lægger S + SF i ”Fair Løsning” op til at Danmark skal arbejde sig ud af krisen (arbejdsvejen) igennem, at der skal skabes vækst og øget beskæftigelse: ”Socialdemokraterne og SF vil sætte gang i økonomien og får vi flere i arbejde nu, kan vi skabe varig velstand”[2]

Velfærden skal have et løft i stedet for VKO s skattelettelser og besparelser og der skal tværtimod gennemføres en mere rimelig fordeling af skattebyrden gennem skatteforhøjelser for de økonomisk bedststillede.[3]

Hvad angår vækst beskæftigelse skal der skabes op til 60.000 flere jobs først og fremmest ved at øge det offentlige forbrug, ved at fremrykke offentlige investeringer samt gennem at åbne et ”investeringsvindue”.

Figur: Beskæftigelseseffekt af jobskabelsesinitiativer i ”Fair Løsning 2020”. [4]

Initiativ	Merbeskæftigelse første 4 år	Merbeskæftigelse på sigt
1. Investeringsvindue med fremrykning af virksomheders afskrivninger [5]	2.400	?
2. Fremrykning af offentlige investeringer [6]	9.200	?

[1]) S + SF: Fair Løsning 2020 rapporten, s. 6

[2]) Oven anførte værks, s. 7

[3]) Jf. oven anførte værk, s. 8

4) Jf. Lund, Henrik Herløv: Fair Løsning 2020 – den mindst ringe plan, s. 56. og jf. Lund, Henrik Herløv: SRSF s regeringsgrundlag og økonomiske politik.

5) Jf. Oven anførte værk, s. 15

6) Jf. oven anførte værk, s. 18.

3. Flere midler til offentligt forbrug, miljø, erhvervspolitik mm	40.000	40.000
4. Vækstplan		10 til 20.000
I ALT - afrundet	**50.0000**	**50 – 60.0000**

I alt vil S+SF i planen bruge omkring 40 mia. på jobskabelse

Dette indebar ikke mindst et velfærdsløft på 20 mia. kr. til vedligeholdelse af den kommunale velfærd samt til nye velfærdsforbedringer (sundhedsreform, folkeskolereform). S + SF vil nærmere bestemt årligt de næste 4 år lade det offentlige forbrug stige med en realvækst på 1,4 % og herefter med 0,9 % dvs. i gennemsnit frem til 2020 med omkring 1,2 % årligt.

Figur: Realvækst i % i offentligt forbrug 2002 – 09 og 2012 – 2020 jf. henholdsvis "Reformpakken 2020" og "Fair Løsning 2020".[7]

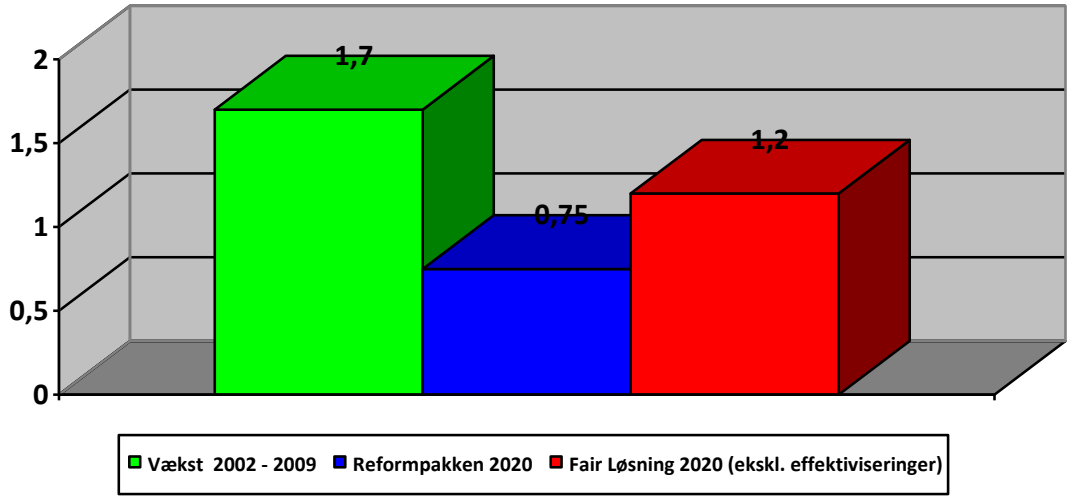

Blandt andet for at finansiere dette ville S + SF øg skatterne med brutto 34 mia. kr og netto ca. 25 mia. kr, navnlig for de økonomiske bedst stillede (millionær- og bankskat m.m.)

[7]) Kilde: Egen forarbejdning på basis

Tabel: S + SF s skatteforhøjelser i ”Fair Løsning 2020”. [8]

	BRUTTO (ekskl. skattelempelser)	NETTO (inkl. skattelempelser)
EGNE SKATTEFORSLAG	**25,1/**	**18,7**
ACCEPT AF VK - SKATTEÆNDRINGER fra ”genopretningsaftalen”	**8,6**	
I ALT	**33,7**	**25,3**

1.2. Regeringsgrundlaget.

Med regeringsgrundlaget ”Et Danmark der står sammen” kommer der andre boller på suppen.

8) Kilde: ”Fair Løsning 2020” samt Finansministeriets gennemgang heraf.

Politikskiftet skete med de Radikale som begrundelse, men hvor rimeligt og dækkende det er, skal vi diskutere længere fremme.

Hvorom alting er, så er det overordnede sigte ikke længere - som for S + SF i ”Fair Løsning 2020 ” - en anden økonomisk politik end VKO, men blev i stedet at videreføre VKO s økonomiske politik (Genopretningsaftalen) og reformpolitik:

”Udgangspunktet for regeringen er VK – regeringens økonomiske politik i bredeste forstand, herunder genopretningsaftalen og forårets aftaler, herunder tilbagetrækningsreformen”.[9]

Hermed ændres for S + SF s vedkommende de overordnede økonomisk - politiske prioriteter fra at handle om beskæftigelses- og velfærdsløft til at handle om sikring af offentlige finanser og arbejdskraftudbud.

Absolut hovedprioritet i regeringsgrundlaget bliver - i lighed med for VK - regeringen – sikring af de offentlige finanser, hvilket på kort sigt handlede om efterlevelse af EU – henstillingen om reduktion af statsunderskud og på langt sigt handlede om opnåelse af strukturel balance i 2020. [10]

Det skal allerede her slås fast, at sikringen af de offentlige finanser og opfyldelse af EU - henstilles af regeringen nås, eftersom statsunderskuddet i Danmark i 2014 vil være under både EU ' s 3 - procentsgrænse for det løbende, faktiske underskud og under EU ´s 0,5 - procentsgrænse for det strukturelle underskud, jf. nedenstående figur:

Figur: Faktisk og strukturelt underskud i forhold til EU-regler.[11]

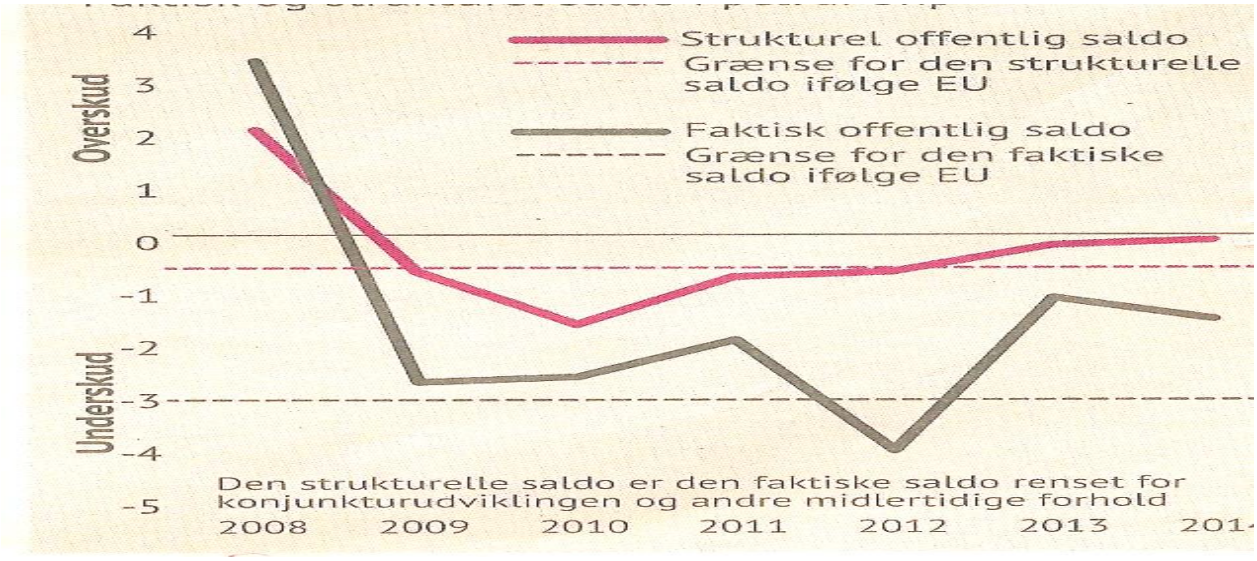

[9]) Jf. SRSF – regeringen: Et Danmark der står sammen – regeringsgrundlag, s. 9

[10]) Jf. regeringsgrundlaget, s. 8.

[11]) Kilde: Børsen

Endvidere overtager og videreføre SRSF VK s andet økonomisk politiske hovedsigte med at øge arbejdskraftudbuddet, herunder accepterer man ikke blot tilbagetræknings – og dagpengereformen, men forpligter sig på at gennemføre hele VK s udestående reformprogram (fleksjob, førtidspension, kontanthjælp, SU m.m.).[12]

I alt vil SRSF i regeringsgrundlaget øge arbejdskraftudbuddet med 135.000 personer i 2020, heraf selv gennem ovennævnte reformer bidrage med de 55.000 heraf.

1.3. Begrænset beskæftigelsesløft.

Hermed er S + SF s valgoplæg i stor udstrækning blevet enten opgivet eller i bedste tilfælde stærkt reduceret. Finansloven 2012 bliver en overgang til den nye økonomiske politik i VK s tegn. På den ene side gennemføres nogle af de overlevende rester af ”Fair Løsning”:

- Fattigdomsydelser afskaffes
- Og der gennemføres skatteforhøjelser
- Og der besluttes en kickstart.

Efterfølgende udbetales i 2013 efterlønsbidrag og som led i SRSF s skattereform gives skattelettelser, som begge dele ifølge regeringen også skal øge beskæftigelsen. Senest skal regeringens ”Vækstplan.dk” fra 2014 også give øget beskæftigelse.

Men SRSF ’s hidtidige beskæftigelsesinitiativer har et betydeligt mere begrænset sigte end ”Fair Løsning”. Som tidligere anført sigtede ”Fair Løsning” på et samlet beskæftigelsesløft på omkring + 60.000 personer (jf. søjle 1 i nedenstående figur).

Heroverfor er nettoeffekten af SRSF s hidtidige beskæftigelsesinitiativer ”kun” en samlet beskæftigelsesforøgelse på + 23.000 personer (søjle 2 i nedenstående figur).

Det skyldes ikke mindst, at der set fra en jobskabelsesvinkel både har været plusser og minusser i SRSF ´s økonomiske politik (jf. kolonne 3 i nedenstående figur).

Den besluttede kickstart skulle skabe 21.000 arbejdspladser, hvilken effekt imidlertid senere nedjusteres til 15.000.[13] Herudover har SRSF kalkuleret med, at udbetaling af efterlønsbidrag + skattelettelser i den

[12]) Jf. regeringsgrundlaget, s. 9

[13]) Jf. Økonomisk Redegørelse, dec. 2012, s. 168

aftalte skattereform skal øge beskæftigelses med yderligere 15.000 brutto. [14] Og endelig har man forventet, at ”Vækstplan.dk” brutto vil øge den private beskæftigelse med + 15.000 personer.[15]

I alt skulle SRSF s beskæftigelsesinitiativer altså ifølge regeringens egne tal give en brutto forøgelse af beskæftigelsen med 45.000 personer.

Men i modsat retning trækker i 2012 og 2013 ikke aflyste besparelser fra ”Genopretningsaftalen” og afgiftsforhøjelser fra skattereformen i ”Forårspakke 2.0”, som i 2012 og 13 formindsker beskæftigelsen med – 15.000 personer. Og i 2014 formindsker reduceret vækstrate i offentligt forbrug i ”Vækstplan.dk” – jf. længere fremme – beskæftigelsen med – 7.000.

Alt i alt højst en samlet negativ beskæftigelseseffekt på – 22.000 personer (jf. søjle 3 i nedenstående figur).

Der er således ganske langt fra det beskæftigelsesløft, som S + SF ville tilstræbe før valget, til den langt mindre forbedring, som regeringens økonomiske politik er resulteret i, jf. nedenstående figur.

Figur: Netto beskæftigelsesløft i ”Fair Løsning ” og fra SRSF s beskæftigelsesinitiativer”.[16]

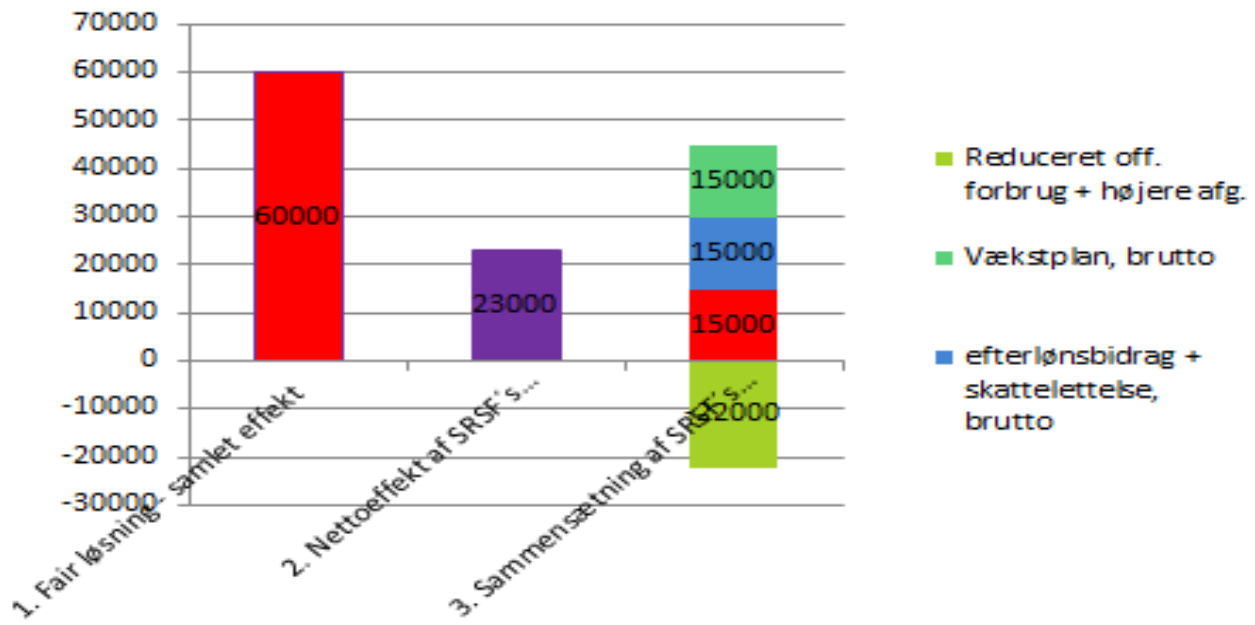

[14]) Ibid.

[15]) Jf. Vækstplan

[16]) Kilde: Egen tilvirkning på basis af ”Fair Løsning 2020” og ”Finanslov 2012”.

1.4. Skattelettelser i stedet for velfærd.

Og hvor SRSF s samlede jobskabelse således er langt mindre end det af S + SF forud for valget tilsigtede beskæftigelsesløft, er der endnu længere fra ”Fair Løsning” til SRSF s politik, når det gælder skatteområdet.

Som anført havde S + SF en samlet nettoskatteforhøjelse på 25 mia. kr. på programmet i ”Fair Løsning” (jf. søjle 1 i nedenstående figur).

Men af disse overlever kun en række mere begrænsede dele i SRSF ´s regeringsgrundlag og faktiske politik (jf. søjle 3 i nedenstående figur).

Ganske vist gennemføres på finansloven 2012 afgiftsforhøjelser mm. for op mod 6 mia. kr.[17]. Og ved skattereformen senere i 2012 forhøjes skatter og afgifter med yderligere op mod 4 mia. kr. Hertil kommer, at der til finansiering af reformen hentes yderligere omkring 4 mia. kr ind ved at forringe den fremtidige regulering af overførselsindkomster. [18]

Tælles det sidste med som en slags ”indirekte skatteforhøjelse” har regeringen i alt altså gennemført forhøjelser” med op mod 14 mia. kr (jf. søjle 3 i nedenstående figur)

Men i forbindelse med skattereformen i 2012 gennemføres langt større skattelettelser. I alt lettes personskatterne i skattereformen brutto i alt - 11,5 mia. kr. [19]

Hertil kommer så fra 2014, at ”Vækstplan.dk” yderligere lemper selskabsskat og energiafgifter for erhvervene m.m. med i alt godt 10 mia. kr.[20] I alt har SRSF altså lempet skatterne for omkring 21,5 mia. kr (jf. søjle 3 i nedenstående figur)

Netto har SRSF således lempet skatter og afgifter med omkring -7,5 mia. kr. (jf. søjle 2 i nedenstående figur).

Det gælder således endnu mere for skattepolitikken end for beskæftigelsespolitikken, at der langt fra ”Fair Løsning” til SRSF – regeringens faktiske politik – for skattepolitikkens vedkommende er man nærmest endt i den modsatte grøft: <u>Man har netto i stedet for at forhøje skatterne lettet dem.</u>

---

[17]) Jf. Finanslovsforslag 2012, s. 40

[18]) Jf. Horn, Ulrik: Kovending ændrer reform af skatten, Børsen 25.09.12

[19]) Jf. Horn, Ulrik: Oven anførte værk

[20]) Jf. Teknisk baggrundsrapport for ”Vækstplan.dk”, s. 31.

Figur: Netto skatteforhøjelser i ”Fair Løsning ” og i SRSF s skattepolitik.[21]

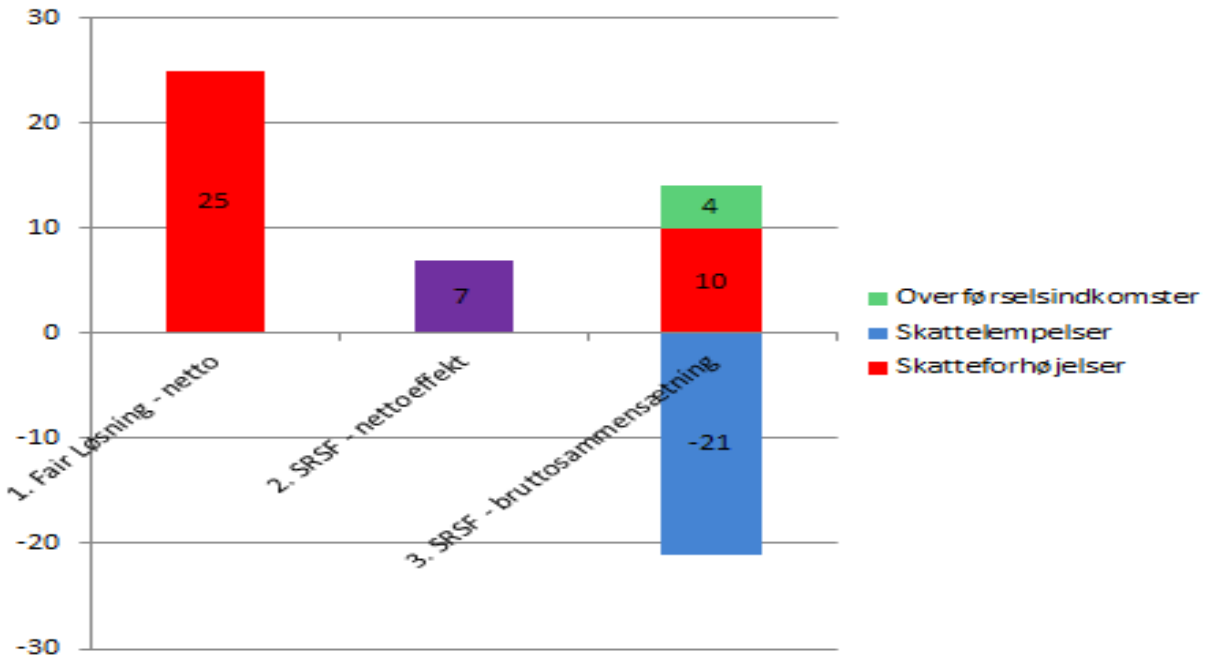

Og samtidig med gennemførelse af resterne fra ”Fair Løsning” sættes modsat også genopretningspolitikkens nulvækst og ”reformspor” på dagsordene – og det uden videre modifikationer.

Efter at have accepteret fra VK, at det overordnede mål er sikring af offentlige finanser, overtager SRSF også VK s. virkemidler hertil: Stram økonomisk politik og nulvækst i det offentlige.

Den i ”Genopretningspolitikken” indeholdte nulvækst for det offentlige igangsættes stort set, i det den faktiske realvækst i det offentlige forbrug i 2012 på trods af et angiveligt højere måltal kun at blive 0,2 %.[22]

[21]) Kilde: Egen tilvirkning på basis af ”Fair Løsning 2020” og foran anførte kilder.

[22]) Jf. Finansministeriet: Budgetoversigt maj 2013.

Figur: Realvækst i offentligt forbrug 2012 ifølge ”Fair Løsning” og ifølge ”Finanslov 2012”.

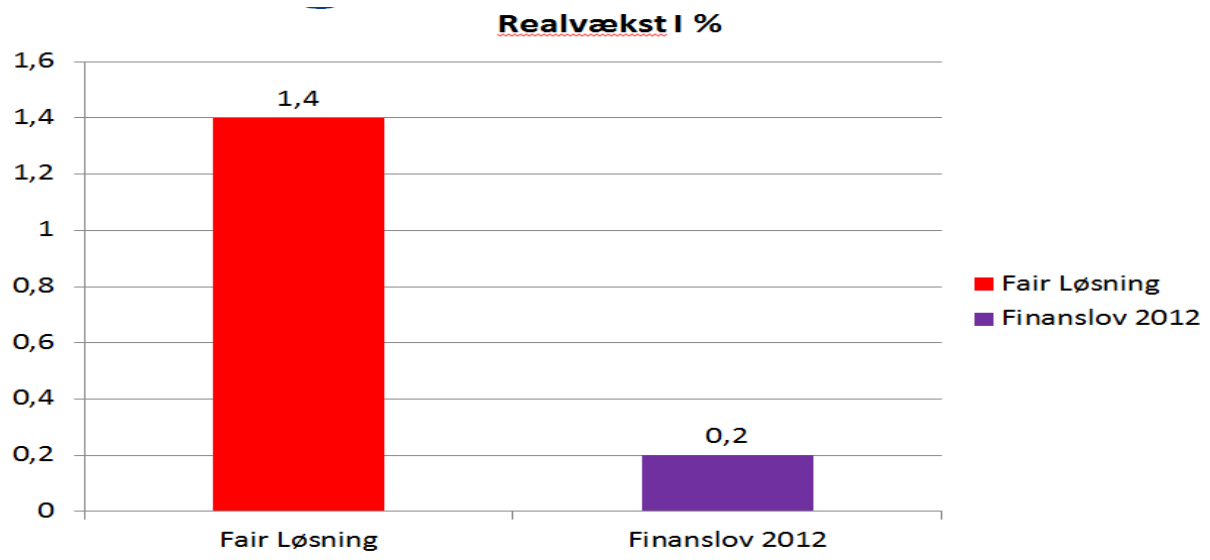

Finansloven 2012 betegner dermed en overgangsfase mellem på den ene side valgprogrammet ”Fair Løsning” og så på den anden side den i regeringsgrundlaget accepterede fortsættelse af VK s ”Genopretnings – og reformpolitik”, som efterfølgende kommer til at spille den dominerende rolle i SRSF s økonomiske politik.

1.5. ”Reformsporet”.

Efter at have fået vedtaget sin første finanslov viderefører og fuldbyrder SRSF - regeringen i 2012 og 2013 den fra VK overtagne borgerlige økonomiske politik gennem gennemførelse af VK s udestående, udbudsøkonomiske reformer.

SRSF gennemfører i 2012 sammen med de borgerlige i store træk VK s reform af førtidspension og fleksjob (2012).[23]

[23]) For en analyse og kritik heraf, se Lund, Henrik Herløv: Aftale om reform af førtidspension og fleksjob: Hjælp til svage eller spareøvelse? http://www.henrikherloevlund.dk/artikler/Aftaleomreformfoertidspensionogfleksjob.pdf

Og man gennemfører i 2013 videre de to store reformer, som VK havde sat på dagsordenen: Reform af kontanthjælp og SU – reform. Igen udmøntes reformerne i stor udstrækning efter VK s intentioner og gennemføres da også i samarbejde med de borgerlige partier.

I tilgift gennemføres SRSF – også sammen med de borgerlige - en skattereform, der på den ene side nok forhøjer beskæftigelsesfradraget for alm. lønmodtagere.

Men S + SF s valgoplæg om skatteforhøjelser for de økonomisk bedrestillede og om et løft for folkepensionister og andre er fuldstændig væk. Langt de største lempelser gives nemlig på den anden side í topskatten og boligskatterne fredes samtidig med, at den fremtidige regulering af overførselsindkomster forringes.

1.6. 2020 – plan og ”Vækstplan.dk”.

Og med 2020 – planen ”Danmark i arbejde” og siden endnu mere med ”Vækstplan Danmark” overtager SRSF også <u>på langt sigt</u> den tidligere borgerlige regerings politik om gennem besparelser at prioritere offentlig balance på bekostning af velfærden

I regeringens økonomiske langtidsplaner skal realvæksten i det offentlige forbrug årligt i gennemsnit holdes indenfor en meget smal ramme.

Fra 2020 – planen til vækstplan.dk reduceres denne ramme oven i købet fra en realvækst på i gennemsnit årligt 0,8 % til 0,65 %, hvorved der i forhold til 2020 planen frem til 2020 spares yderligere 8 mia. kr.

Dette skal ifølge planen ikke mindst udmøntes til lettelser af selskabsskat og afgifter for virksomhederne, jf. nedenstående figur.

Figur: Anvendelse af råderum frem til 2020 i "Danmark i arbejde" og i "Vækstplan.dk".[24]

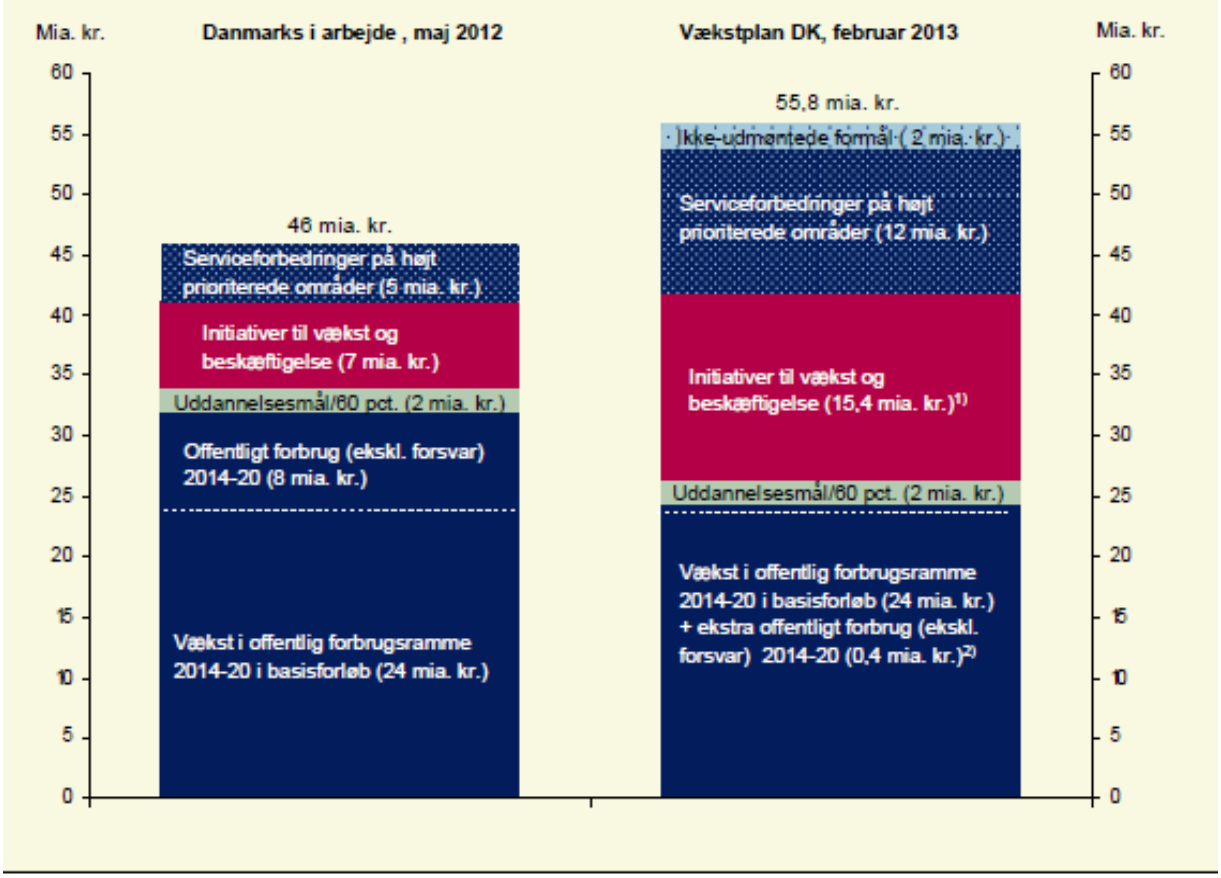

1) Initiativer til vækst og beskæftigelse i *Vækstplan DK* på i alt 15,4 mia. kr. er opgjort inkl. 1,3 mia. kr. i yderligere lempelser for erhvervslivet, som besluttes frem mod 2020 afhængig af de afledte adfærdseffekter af de konkrete initiativer i *Vækstplan DK, jf. nærmere omtale i afsnit 5.3 nedenfor.*

2) Det offentlige forbrug ekskl. udgifter til forsvar øges med 24,4 mia. kr. i perioden 2014-20, når den underliggende, prioriterede vækst i den offentlige forbrugsramme i basisforløbet på 24 mia. kr. indregnes. Væksten i den samlede offentlige forbrugsramme inkl. besparelser på forsvaret på 2,7 mia. kr. samt finansierede merudgifter på 1,2 mia. kr. til nye ressourceforløb som led i fortidspensionsreformen udgør cirka 23 mia. kr. i perioden 2014-20, *jf. nærmere omtale i afsnit 5.4 nedenfor.*

Men oven heri skal der tilmed gennemføres omfattende "moderniseringer" dvs. "effektiviseringer". Kravet hertil er fra 202 planen til vækstplan.dk mere end fordoblet fra 5 mia. kr til 12 mia. kr. i 2020. Dette er i pressen fremkommet, at dette ikke mindst skal gennem forringelser af offentligt ansattes vilkår (jf. lærernes arbejdstidsaftale).

[24]) Teknisk baggrundsrapport for vækstplan.dk, s. 61.

Figur: Finansieringsbidrag i 2020 i henholdsvis "Danmark i arbejde" respektive "Vækstplan.dk".[25]

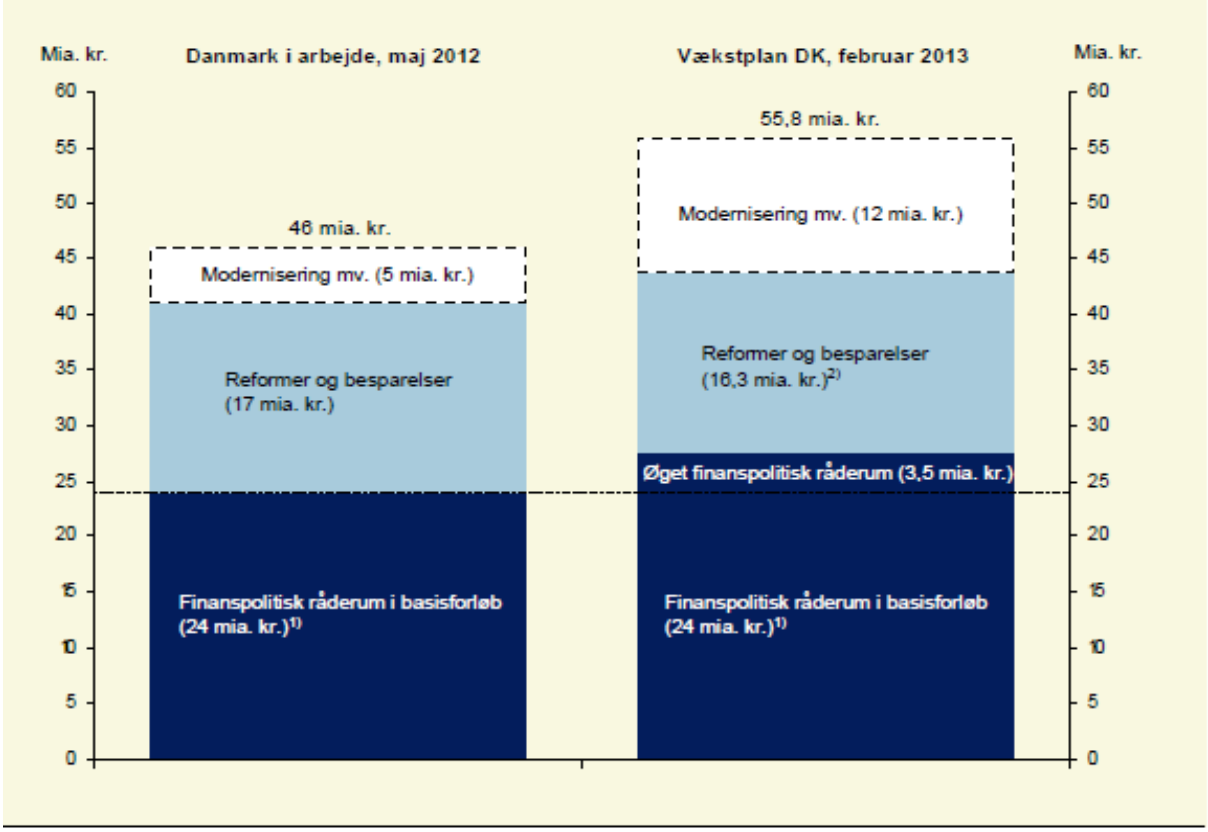

1) Det finanspolitiske råderum i basisforlobet angiver det mulige råderum til vækst i den samlede offentlige forbrugsramme i perioden 2014-20 i et forlob uden nye reformer, givet øvrige prioriteringer i basisforlobet og forudsat finanspolitisk holdbarhed og strukturel balance på de offentlige finanser i 2020. Dette råderum på 24 mia. kr. indebærer isoleret set mulighed for en gennemsnitlig årlig realvækst i de offentlige forbrugsudgifter på 0,65 pct. i perioden 2014-20, *jf. nærmere omtale i afsnit 5.4 nedenfor.*

2) Forudsatte reformer og besparelser i *Vækstplan DK* på i alt 16,3 mia. kr. omfatter endnu ikke konkretiserede reformer, der skal øge den strukturelle beskæftigelse med ca. 8.000 personer, og forudsættes at styrke de offentlige finanser med cirka 2 mia. kr. i 2020. Der er imidlertid i *Vækstplan DK* ikke disponeret med anvendelsen af dette potentielle råderum på 2 mia. kr., *jf. figur 5.2.*

Rammen for realvæksten i det offentlige forbrug bliver således under det halve af det i valgoplægget "Fair Løsning" af S + SF tilsigtede.

[25]) Oven anførte værks, s. 62.

Figur: Årlig gennemsnitlig realvækst i offentligt forbrug (%) i Fair Løsning, Reformpakken 2020, Danmark i arbejde og vækstplan.dk,[26]

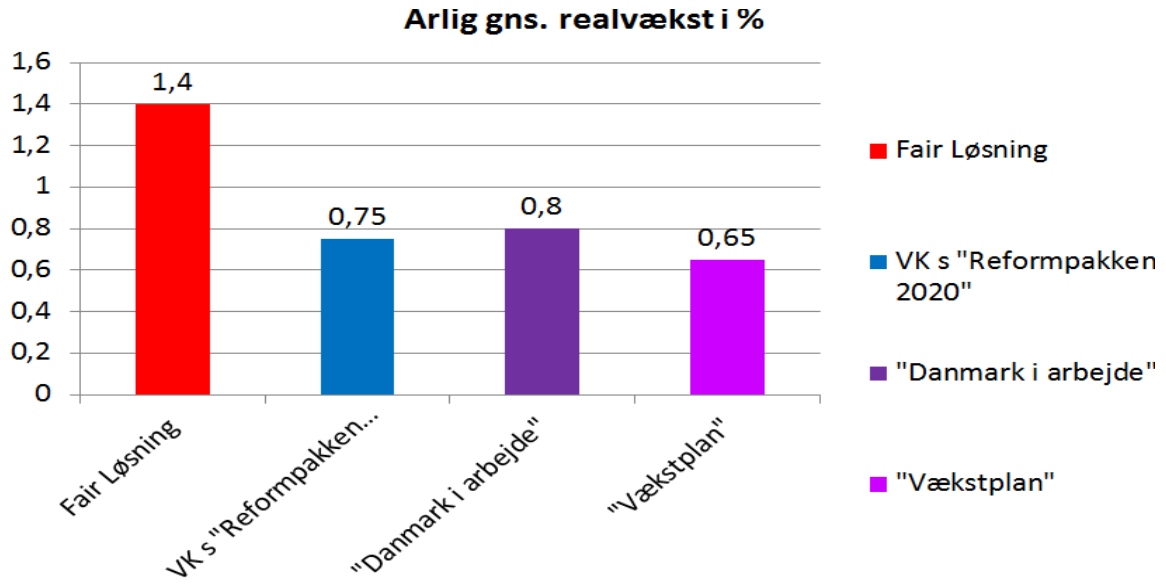

Samtidig overtager SRSF også på langt sigt VK´s andet mål om at beskæftigelsen langsigtet skal øges primært gennem at øge arbejdskraftudbuddet.

SRSF angiver at ville øge beskæftigelsen frem til 2020 med i alt 161.000 fuldtidspersoner, heraf skal 106.000 komme fra VK s og SRSF s udbudsøkonomiske reformer, mens et forventet opsving bidrager med godt 79.000 personer. Afgang fra arbejdsmarkedet vil modsat reducere arbejdsstyrken med 24.000.

Figur: Øget beskæftigelse i 2020 ifølge vækstplan.dk.[27]

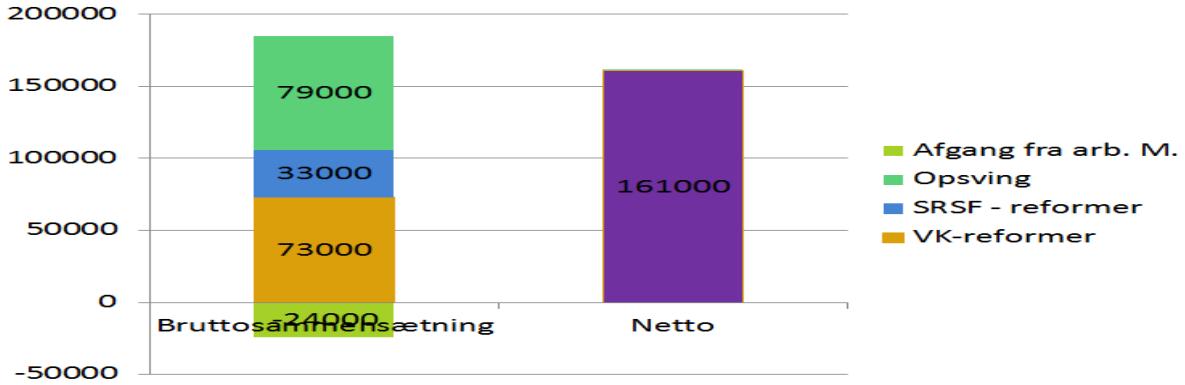

[26]) Kilde: De nævnte rapporter.

[27]) Kilde: Teknisk baggrundsrapport for vækstplan.dk, s. 12

Hermed må enhver tale om fremtidig mangel på arbejdskraft være dementeret, idet arbejdsstyrken hermed brutto tilsigtes at stige med over 100.000 frem til 2020 og med yderligere 230.000 frem til 2040. I 2050 vil arbejdsstyrken være vokset med næsten 350.000 personer og dermed passere 3 millioner.

Figur: Nettostigning i arbejdsstyrken.[28]

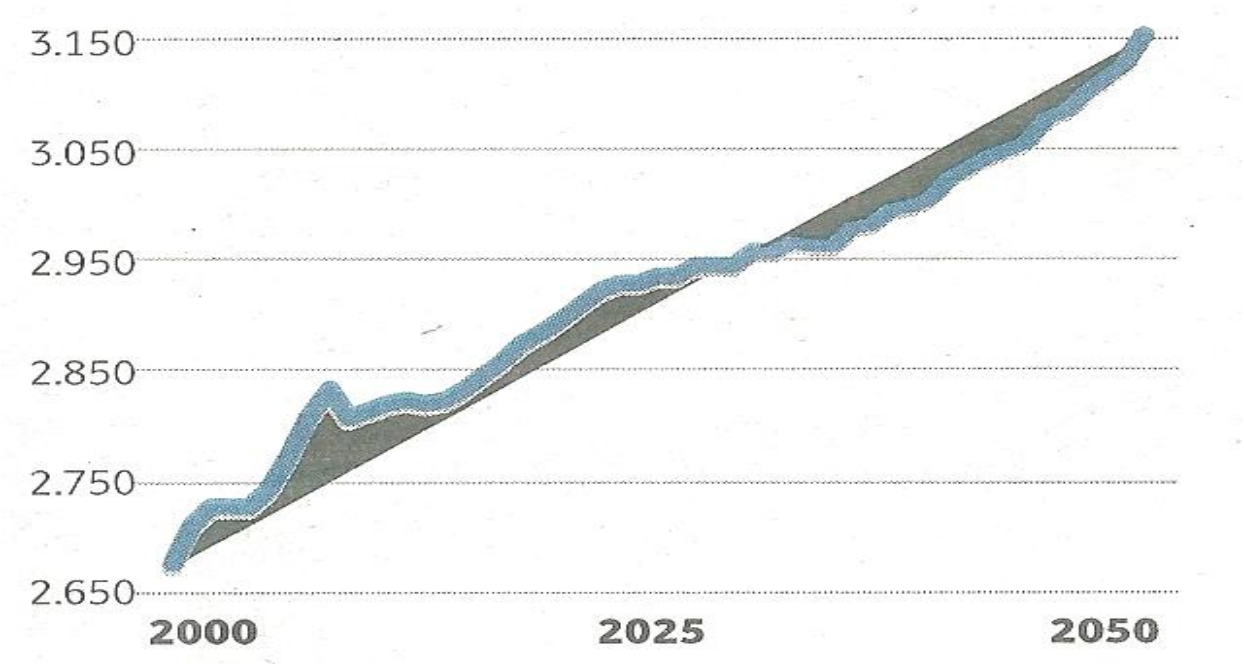

Der tegner sig således et billede af, at SRSF - regeringen i stigende grad overtager og fører borgerlig økonomisk politik.

Med justeringen og den lempeligere indfasning af dagpengereformen i den nylige aftale med Enhedslisten må det dog anerkendes, at regeringen er rykket et skridt tilbage fra en ellers i hovedsagen borgerlig økonomisk politik.

Men en svale gør som bekendt ingen sommer.

[28]) Kilde til figur: Skovgaard, Lars Erik: Mangel på arbejdskraft aflyst, Berlingske Tidende, 02.03.13. Kilde til oplysninger: Martin Madsen – Reformer øger arbejdskraftudbuddet med 115.000 de næste 7 år. AE rådet 14.maj 2013.

Figur: Dagpengejusteringen.[29]

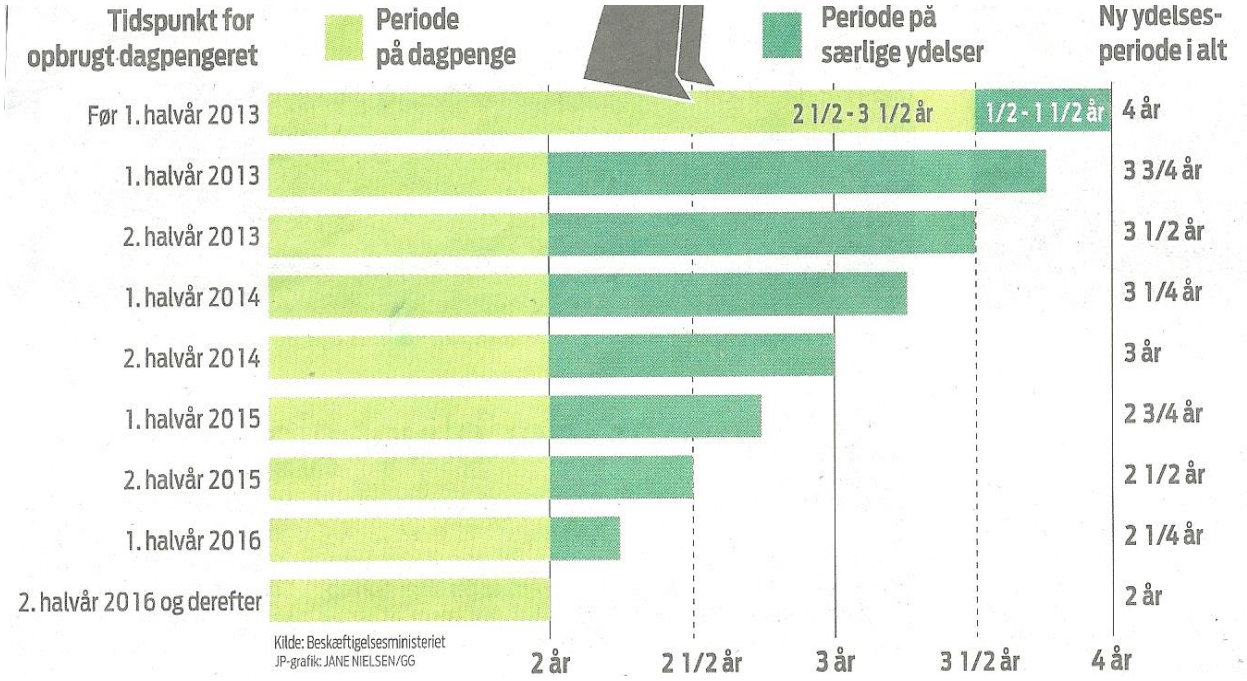

[29]) Kilde: Jyllandsposten.

2. DEN ØKONOMISKE POLITIKS RESULTATER VEDR. VÆKST OG BESKÆFTIGELSE.

Som vi så i foregående gik de to største partier i den nye regering, S + SF, gik til valg på et markant løft i vækst, beskæftigelse og velfærd i stedet for VK s besparelser og skattelettelser. Men i regering overtager man i modsætning hertil VK – regeringens økonomiske politik og hermed at de overordnede mål i stedet er sikring af offentlige finanser og øget arbejdskraftudbud. Dette får væsentlig effekt for SRSF - regeringens økonomiske politik, idet man hermed også fra VK overtager stram økonomisk politik som hovedvirkemiddel til sikring af de offentlige finanser.

Hermed bliver jobskabelse også et mere underordnet element i regeringens økonomiske politik og de initiativer SRSF tager til at skabe jobs er da også kun svage af omfang. Og i decideret modsat retning trækker, at regeringen som led i den stramme økonomiske politik samtidig fortsætter nulvækst og omfattende offentlige besparelser.

I den følgende del 2 skal vi se på, hvilke resultater for vækst og beskæftigelse, som denne nu stærkt borgerligt prægede økonomiske politik har givet?

2.1. Hvordan vækst?

Regeringen har som anført fra starten prioriteret øget vækst og beskæftigelse højt. MEN: Man har primært satset på, at der skulle komme økonomisk fremgang udefra.

Og regeringens økonomiske politik har primært haft til sigte at ruste Danmark til dette (snarligt forventede) opsving. Dels igennem at sanere de offentlige finanser, dels igennem at øget arbejdskraftudbuddet. Således at når opsvinget kom, var forudsætningerne tilstede for, at danske virksomheder kan køre med på det.

Det håbede internationale opsving er imidlertid ikke kommet. Dette skyldes for det første, at den internationale finanskrise langt fra er overstået.

Store tab i den finansielle sektor og skærpede myndighedskrav til egenkapital, reserver og likviditet her har resulteret i en stærk kreditstramning og haft en betydelig kontraktiv effekt på økonomien. Og bl.a. de statslige udgifter til at redde bankerne og forhindre et økonomisk kollaps har medført store statslige underskud og begrænset statslige muligheder for at stimulere efterspørgslen.

Hertil kommer for det andet – og for Danmark nok så væsentligt – at gældskrisen og sparepolitikken i EU har sendt økonomien i eurozonen i recession. Både den fortsatte finanskrise og navnlig gældskrisen har påvirket dansk eksport negativt.

Figur: Real BNP vækst i eurozonen og USA 2008 – 2013.[30]

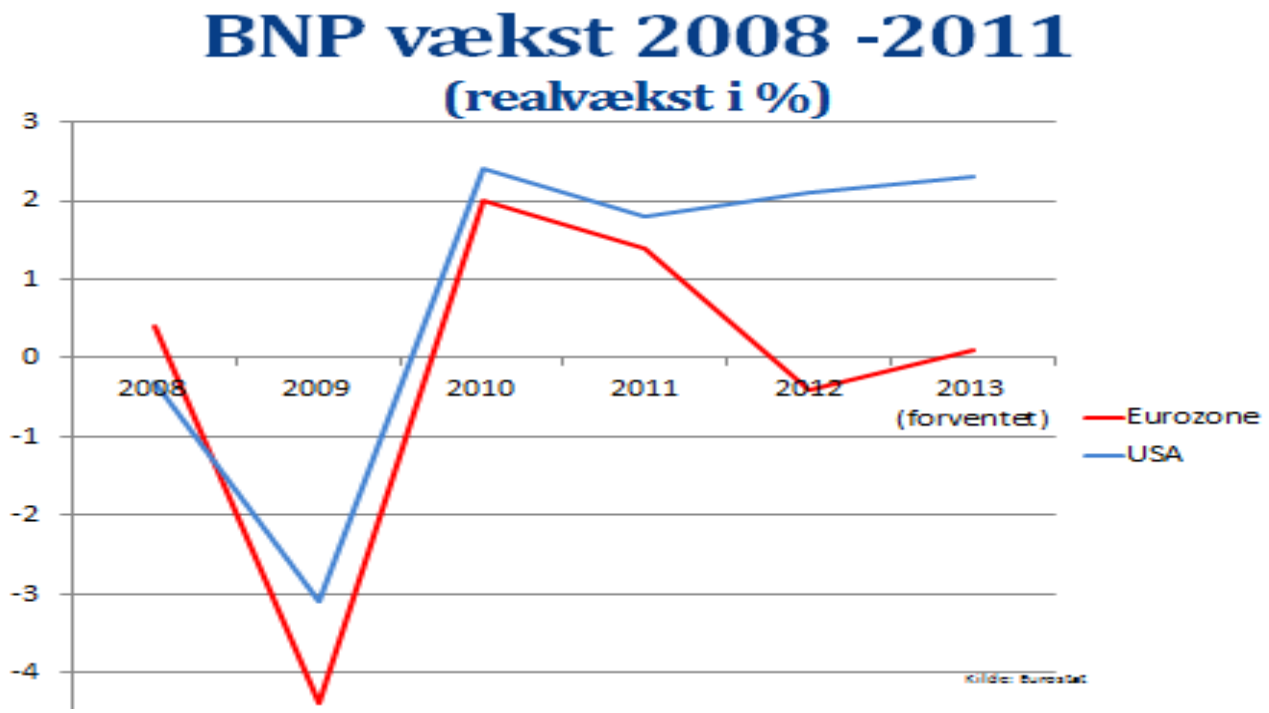

2.2. Indenlandske problemer i dansk økonomi.

Samtidig er regeringen også gået fejl af, at krisen i Danmark i betydelig udstrækning er indenlandsk og her skyldes et voldsomt fald i efterspørgslen.

Hvor eksporten har rettet sig siden finanskrisen i 2009 og i dag igen er på niveauet før krisen, halter den hjemlige efterspørgsel stadig efter og er langt fra nået tilbage på niveauet før krisen.

[30]) Kilde: Eurostat

Figur: Udvikling i BNP; eksport og indenlandsk efterspørgsel i Danmark 2002 – 2012.[31]

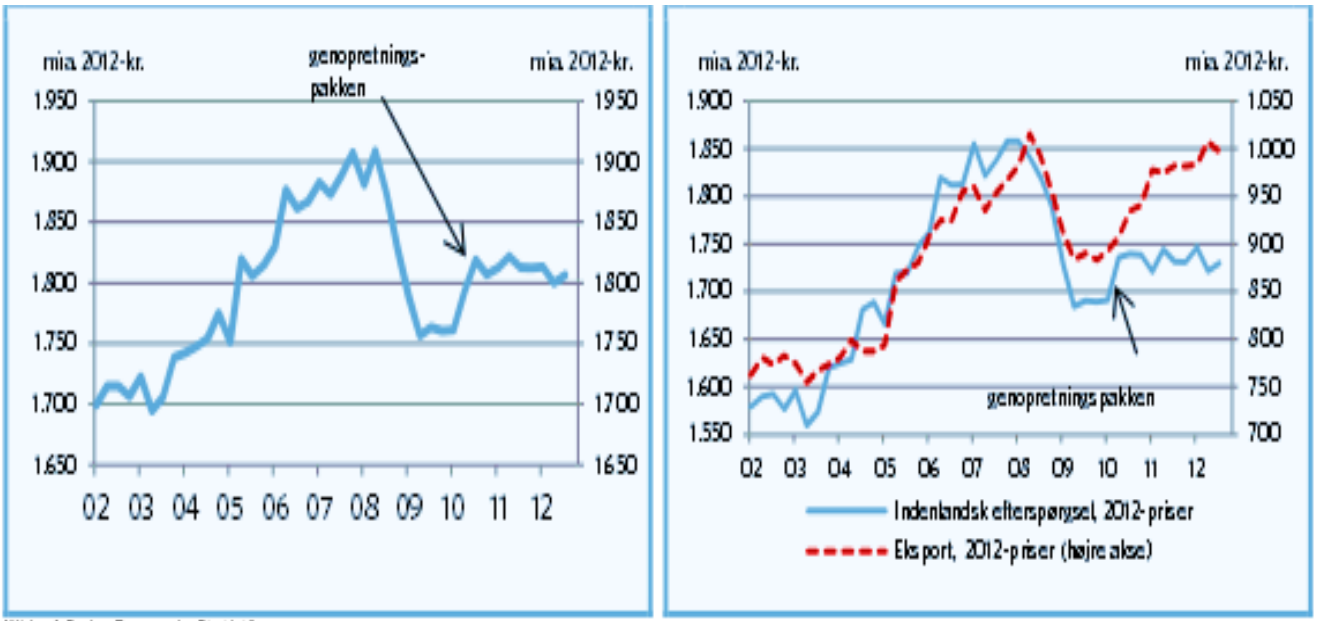

Kilde: AE ptbs Danmarks Statistik.

Krisen er i nok så grad en efterspørgselskrise mere end den er en krise for konkurrenceevnen. Der mangler simpelthen efterspørgsel til den hjemmemarkedsproduktion, som 79 % af beskæftigelsen i Danmark er bundet op på.

Det skyldes for den første afmatning i det private forbrug pga. arbejdsløsheden, boligkrisen og gældskrisen.

Figur: Privat forbrug som andel af disponible indkomster.[32]

31) Kilde: Pedersen, Frederik I.: Positive arbejdsløshedstal dækker over underliggende nedgang på arbejdsmarkedet. Vending kræver fremgang i hjemlig efterspørgsel. AE – rådet, 31.01.13

[32]) Kilde: Det Økonomiske Råd – Dansk Økonomi Forår 2013, s. 22

Det har for det andet igen affødt det laveste investeringsniveau i erhvervslivet i 30 år, mens erhvervslivets kasser bugner med mere 160 opsparede milliarder.

Og så har offentlige besparelser for det tredje gjort ondt værre ved også at reducere den offentlige efterspørgsel

2.3. Regeringens økonomiske tiltag.

Regeringen har økonomisk politisk altså primært satset på et internationalt opsving - et opsving, der imidlertid ikke er kommet og heller ikke tegner til at komme foreløbigt.

Modsat har man forsømt at gøre noget effektivt for at skabe jobs i den indenlandske økonomi.

Regeringens store slagnummer var kickstarten, som skulle skabe 21.000 flere arbejdspladser

Men de fremrykkede offentlige investeringer begyndte først at virke hen i 2013, hvor man allerede var igen begyndt at neddrosle de offentlige investeringer med 10 %.

Resultat blev ikke kickstart, men march på stedet.

Udover kickstarten har regeringen satset på, at forbrugerne ville begynde at svinge Dankortet, når de fik udbetalt milliarder i efterlønsbidrag og i skattelettelser i 2013

Men det er IKKE sket: Forbrugerne mangler tillid til fremtiden pga. krisen – derfor er de tilbageholdende med privatforbruget og sparer op i højere grad.

Og regeringens reformpolitik, navnlig udsigterne til et massivt udfald af dagpengesystemet, har blot øget usikkerheden og tilbageholdenheden med forbruget.

Hvilket så – som anført – har påvirket de private investeringer negativt igen.

Figur: Virksomhedernes faste bruttoinvesteringer.[33]

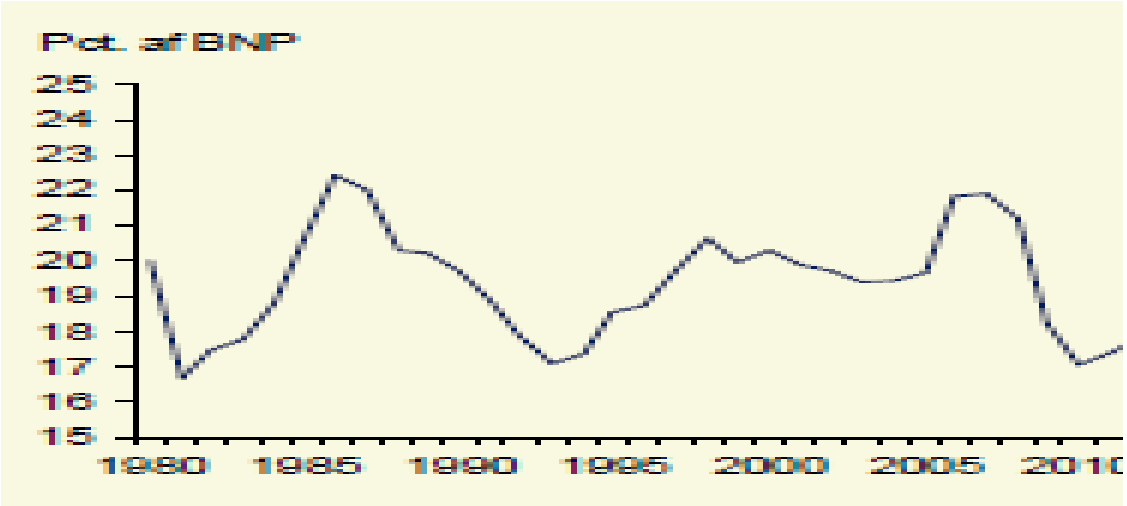

Resultatet af regeringens fejlslagne satsning på, at andre skal redde os af dens fejlagtige passivitet i den økonomiske politik, hvad angår selv at skabe vækst og jobs, har været en økonomisk vækst i krybesporet.

Siden 2010 har væksten i dansk økonomi været negativ halvdelen af tiden.

Figur: Kvartalsvis BNP vækst i Danmark 2010 – 2013.[34]

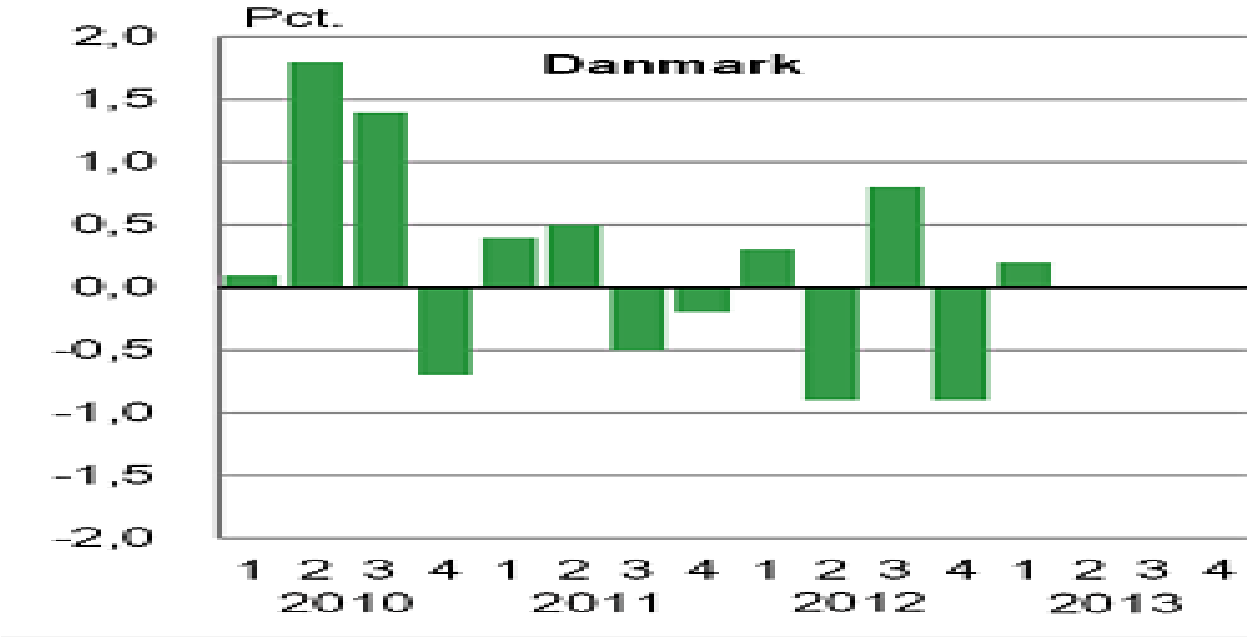

[33]) Kilde: Teknisk baggrundsrapport til Vækstplan.dk, s. 10

[34]) Kilde: Danmarks Statistik.

2.4. Regeringens prognoser.

I stedet for at bruge finanspolitikken til aktivt at stimulere økonomien har regeringen nøjedes med at forsøge "at tale opsvinget frem" først og fremmest gennem at skønmale vækstudsigterne i de økonomiske prognoser, hvis bestandige budskab har været, at opsvinget var "lige om hjørnet" og så ville væksten og beskæftigelsen rette sig.

Men da opsvinget som sagt er udeblevet og regeringen ikke selv har ført en effektiv jobskabelsespolitik er den så gang på gang blevet tvunget til nedjustering af prognoserne, når væksten ikke kom. I 2012 startede man således med at forvente en real BNP vækst på over 1 %, men endte med en faktisk minusvækst på – 0,5 %.

I 2013 har regeringen fra 1,3 % allerede nedjusteret vækstskønnet til + 0,5 %, men det bliver næppe den sidste nedjustering. Det økonomiske råd skønner således kun 0,2 % realvækst i 2013.

Men i 2014 skulle den være god nok – der kommer væksten helt op på 1,6 %.

Figur: Ændring i regeringens vækstprognoser 2011 – 2013 (real BNP vækst i %). [35]

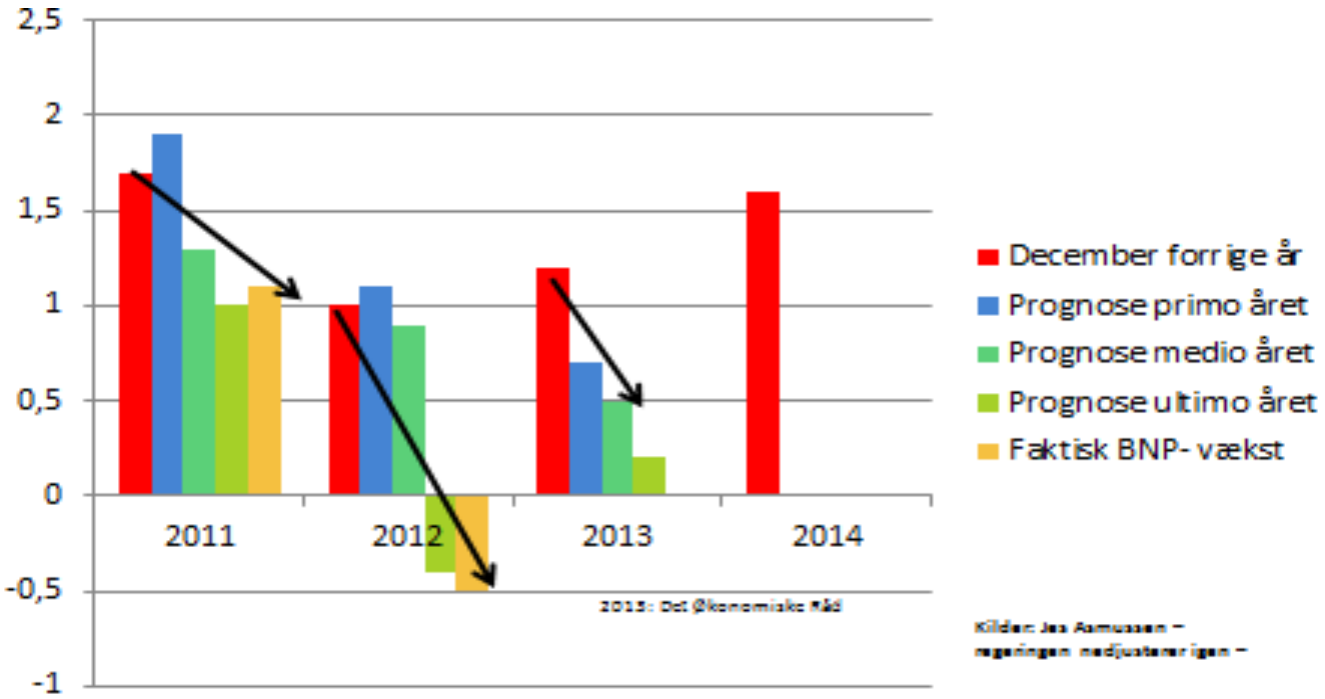

[35]) jf. Asmussen, Jes: Regeringen nedjusterer igen – igen. Politiken 29.05.13 og jf. Bünger, Troels Hein og Thomas Bernt Henriksen: Farvel til EU – spændetrøje giver plads til vækstpakker. Børsen 28. maj 2013.

Den uheldige konsekvens af regeringens passivitet mht. til jobskabelse og dens vækstdrænende offentlige besparelser har sammen med den indenlandske efterspørgselskrise og afmatningen for eksporten pga. gældskrisen været, at ledigheden de seneste år er "rustet fast" på samme betydelige niveau med omkring 165.000 bruttoledige.

Tæller man syge og personer helt uden for dagpenge og kontanthjælpssystemet med som tilfældet er med AKU – ledigheden er vi helt oppe på omkring 220.000 ledige.[36]

Figur: Netto -, brutto – og AKU – ledighed i Danmark 2008 - 2013. [37]

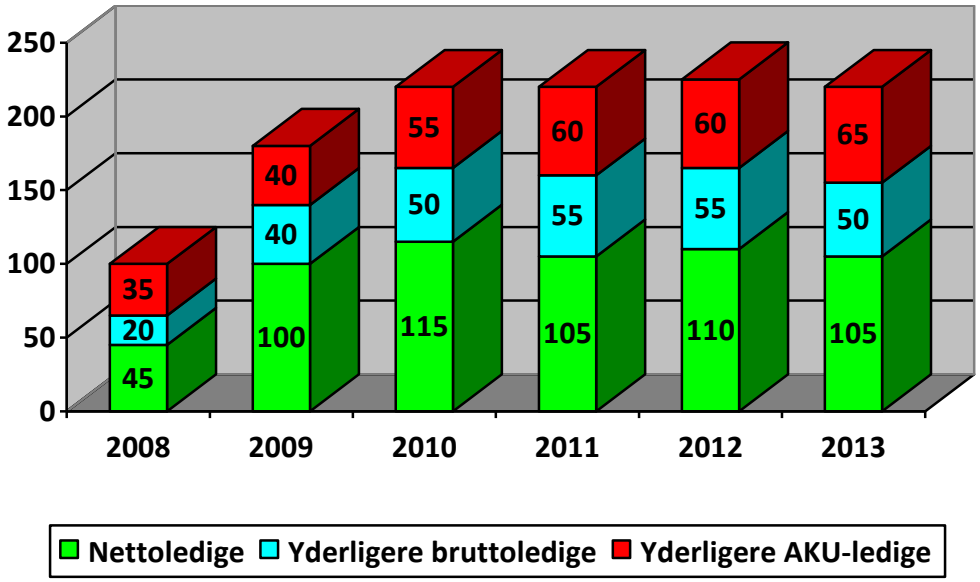

2.5. Fremtidsudsigterne.

Men SRSF s økonomiske politik står nu ved en korsvej, fordi der heller ikke i en overskuelig fremtid IKKE er udsigt til at den forudsatte redning udefra indtræffer.

Ganske vist er gældskrisen i EU foreløbig stabiliseret og renterne på de sydeuropæiske statslån er derfor faldet. Men det grundlæggende problem er ikke løst: Mangel på vækst i Sydeuropa. De gældsramte lande har fået lidt længere frister til at nedbringe underskuddene, men grundlæggende fortsætter sparepolitikken med at dræne væksten.

[36]) Heri indgår dog også studerende.

[37]) Kilde: Danmarks Statistik.

Sålænge sparepolitikken ikke erstattes med en aktiv og omfattende hjælp til investeringer og jobskabelse i Sydeuropa og sålænge der ikke føres en mere vækst og beskæftigelsesfremmende økonomisk politik i EU generelt, vil lavvæksten i EU fortsætte år frem.

Jf. nedenstående figur forventer den internationale økonomiske samarbejdsorganisation OECD da også, at væksten i EU så langt frem som 2017 kun er på 1 % - hvilket langtfra vil være nok til at gøre noget alvorligt ved arbejdsløsheden og gælds – og underskudsproblemerne i Sydeuropa.

Hertil kommer, at der heller ikke er udsigt til noget ”hjemligt økonomisk mirakel”. Gældsætningen og overforbruget under Fogh tynger stadig dansk økonomi. Og usikkerheden fra arbejds- og boligmarked vil fortsat holde forbrugerne og dermed virksomhederne tilbage.

I ”Vækstplan.dk” håber regeringen for gud ved hvilken gang, at opsvinget kommer næste år - nu i 2014 -med en årlig gns. vækst frem til 2017 på 1,5 %. Men den økonomiske samarbejdsorganisation OECD er langt mere pessimistisk på Danmarks vegne og tror kun på en årlig realvækst på en 1 % i Danmark.

Figur: Regeringens respektive OECD s forventninger til økonomisk vækst frem til 2017.[38]

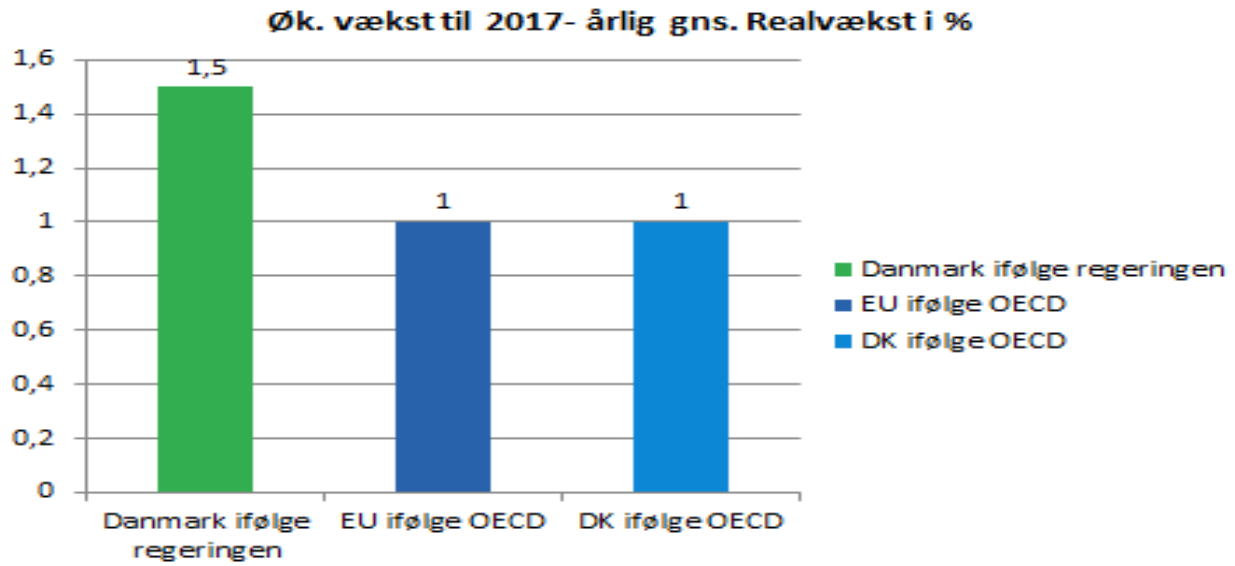

Reelt er der således med uændret økonomisk politik fra regeringen udsigt til fortsat lavvækst en årrække frem og dermed også til uændret eller endog stigende arbejdsløshed.

Det økonomiske Råd har således i et ”risikoscenario” anført, at såfremt stilstanden i den private

te indenlandske efterspørgsel fortsætter ind i 2014, kan det indebære, at produktionen i Danmark mere vedvarende ”stabiliserer sig” på et ”underoptimalt” niveau med betydelig ledig kapacitet i

[38]) Kilde: Regeringen – økonomisk redegørelse maj 2013 og Berlingske 30.05.13: Danmark i bund med mulig vækst frem mod 2017.

virksomhederne og stigende ledighed. (Et såkaldt ”output gap”, der risikerer at forblive negativt med 3-5 pct. i mindst 7 år).

Hvis dansk økonomi i så lang en årrække har så mange ledige ressourcer, vil det indebære en vis risiko for, at produktionspotentialet gradvist bliver reduceret. Først og fremmest vil der være en risiko for, at en række personer mister arbejdsmarkedstilknytningen og reelt ikke længere står til rådighed, når konjunkturerne igen forbedres. Dertil kommer, at mange år med meget lave erhvervsinvesteringer vil reducere kapitalapparatet, hvilket kan mindske den underliggende produktivitetsvækst på mellemlang sigt. [39]

Dette risikoscenario synes godt på vej til at blive realitet, hvorved vi ikke blot risikerer fortsat betydelig arbejdsløshed, men tilmed stigende arbejdsløshed, jf. nedenstående figur.

Figur: Skøn over ledighedsudvikling i Danmark 2013 til 2018. [40]

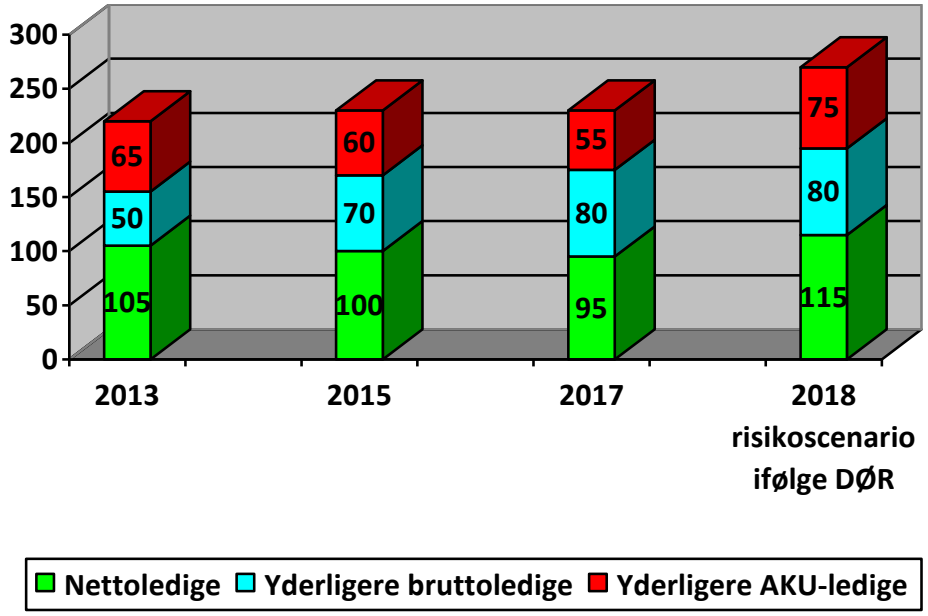

Og VK s og SRSF s udbudsøkonomiske ”reformer” risikerer at øge problemet, når arbejdskraftudbuddet frem til 2020 øges med op med 70.000 årligt i en situation, hvor der ikke er mangel på arbejdskraft, men jobmangel-

[39]) Jf. Det Økonomiske Råd: Dansk Økonomi Efterår 2012, s. 89 – 90.

[40]) Kilde: Eget skøn.

3. KONSEKVENSER AF DEN ØKONOMISKE POLITIK FOR VELFÆRD OG OFFENTLIGT FORBRUG.

Som fremgået i det foregående har dansk økonomi været ramt dobbelt: Dels af fortsat international finans og navnlig gældskrise, dels af en indenlandsk forbrugs- og boligmarkedskrise, som har trukket investeringerne ned på et historisk lavpunkt, hvor de først nu er ved at rette sig lidt.

Regeringen kan IKKE gives ansvar for den internationale krise, men bærer derimod selv ansvar for, at været gået fejl af, at krisen i dansk økonomi i betydelig grad er en indenlandsk efterspørgselskrise.
På grund af den fra VK overtagne stramme økonomiske politik har SRSF s økonomiske politik har gjort for lidt for og har tilmed i udpræget grad betjent sig af beskæftigelsesmæssigt lidet effektive virkemidler (udbetaling af efterlønsbidrag, topskatte og selskabsskattelettelser).

I stedet for at gøre noget har regeringen som beskrevet forsøgt at tale opsvinget op gennem overoptimistiske prognoser, hvis manglende troværdighed så gang på gang er blevet afsløret. Også for de kommende år hævder regeringen at ”tro på højere vækst og beskæftigelse”, hvilket der dog ikke er meget udsigt til pga. fortsat gældskrise i EU og på grund af formentlig fortsat indenlandsk økonomisk stilstand.

De positive resultater af regeringens økonomiske politik, hvad angår vækst og beskæftigelse, har således været få eller helt fraværende. Tilmed har et hovedvirkemiddel i SRSF s stramme økonomiske politik været meget lave vækstrater for det offentlige forbrug.

I det følgende skal ses på konsekvenserne af regeringens økonomiske politik for det offentlige, herunder for kommunerne, og dermed for velfærden?

3.1. Udviklingen i det offentlige forbrug.

Før valget ville S + SF som anført have brugt 20 mia. kr. på opdatering og forbedring af velfærden= en årlig realstigning i det offentlige forbrug på 1,4 % i valgperioden.

Men efter regeringsdannelsen har SRSF – regeringen som fremgået nedprioriteret velfærden og det offentlige forbrug i forhold til sikring af offentlig balance og opfyldelse af EU – henstillingen.

Prioriteringen af offentlig balance og overholdelse af EU – henstillingen er sket gennem fortsatte offentlige besparelser og har reelt betydet fortsat nulvækstpolitik.

Ganske vist har regeringen på papiret opereret med høje måltal for offentligt forbrug

Men man har reelt ladet kommunerne ”gøre det beskidte besparelsesarbejde” gennem massive merbesparelser

Figur: Måltal og faktisk realvækst i offentligt forbrug i % af offentlige udgifter. [41]

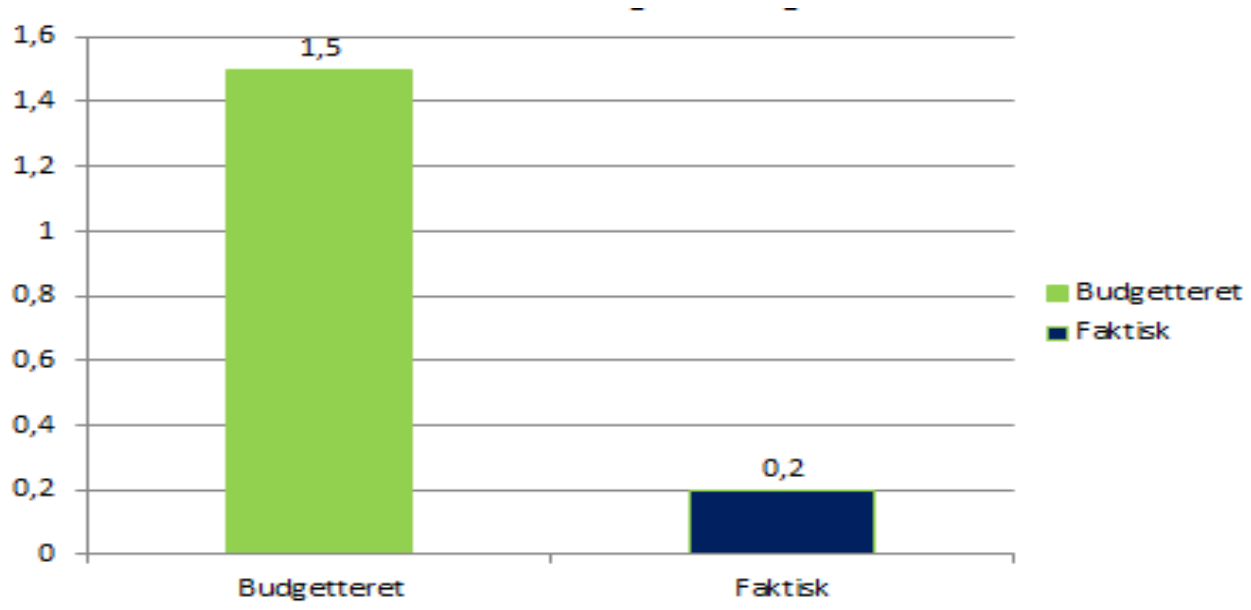

3.2. Besparelser i kommunerne.

Kommunerne er med regeringens sanktioner blevet lagt i en økonomisk spændetrøje.

Kommunerne trues årligt i 2 omgange af sanktioner:

Først hvis de budgetterer mere end regeringens ramme og i anden omgang, hvis de forbruger mere end budgetteret.

Dette medfører en negativ spiralbevægelse nedad i kommunernes økonomi:

Først lægges budgettet lidt under aftalen for at undgå den første sanktion og dernæst holdes regnskaberne igen lidt under budgettet for at undgå næste sanktion.

Samlet bliver resultatet en betydelig underskridelse af rammen

[41]) Finansministeriet: Budgetoversigt maj 2013.

Figur: Kommunale merbesparelser 2011 og 2012. Mia. kr.[42]

Men når kommunerne engang har brugt færre penge er der hermed risiko for et dårligere udgangspunkt for næste års kommuneaftale = ved at rammerne nedsættes.

Således som det skete ved kommuneaftalen for 2013

3.3. Konsekvenser for offentlig beskæftigelse og for velfærden.

De i forvejen stramme rammer og de herudover langt videre gående merbesparelser har naturligvis haft mærkbare konsekvenser for såvel beskæftigelsen i den offentlige sektor som for velfærden.

Konsekvensen for den offentlige beskæftigelse har været en stærk reduktion i antallet af beskæftigede i de seneste 3 år, primært i kommunerne. 30.000 færre ansatte har det kostet.

42) Kilde for 2011: Jensen, Per Brøgger (OAO): Kommunernes regnskaber for 2011. 22.05.12 Kilde for 2012 Økonomi – og indenrigsministeriet: Overskud i kommunernes regnskaber.

Figur: Antal fuldtidsbeskæftigede i den offentlige sektor. 2008 - 2013[43]

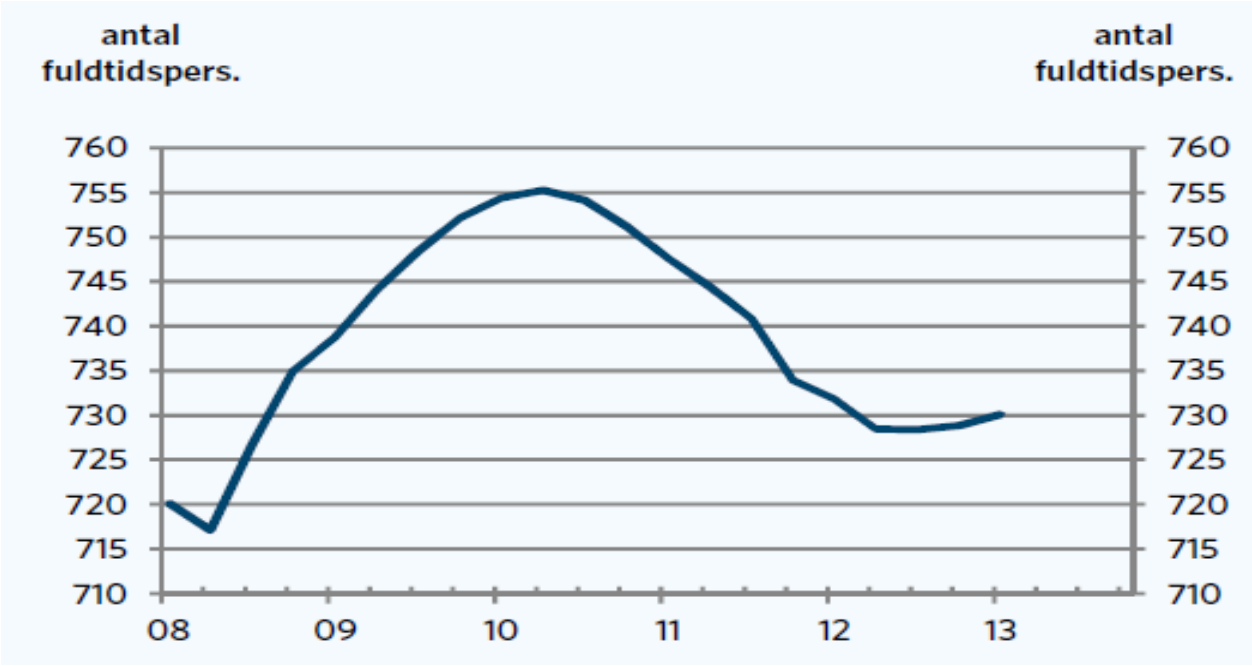

KL har hævdet der var tale om ”intelligente” besparelser, som ikke forringede velfærden.

Men sandheden er naturligvis, at så store besparelser og stillingsreduktioner ikke kan gennemføres ved rene effektiviseringer

Men i betydeligt omfang er sket ved forringelse af kvalitet og service i folkeskole, ældrepleje osv.

3.4. Fremtidsudsigterne for den offentlige sektor generelt/

Og der er med ”Vækstplan.dk” udsigt til at denne sparepolitik fortsætter.

For det første på grund af en meget lav ramme for offentlig forbrugsvækst de kommende år, en forbrugsvækst der navnlig vil være lav i de allernærmeste år, idet regeringen kun operer med en realvækst på 0,4 % i 2014 og 0,5 % i 2016. Hvilket i praksis nærmest vil sige nulvækst.

[43]) Kilde: AE – rådet.

Figur: Årlig realvækst i offentligt forbrug.[44]

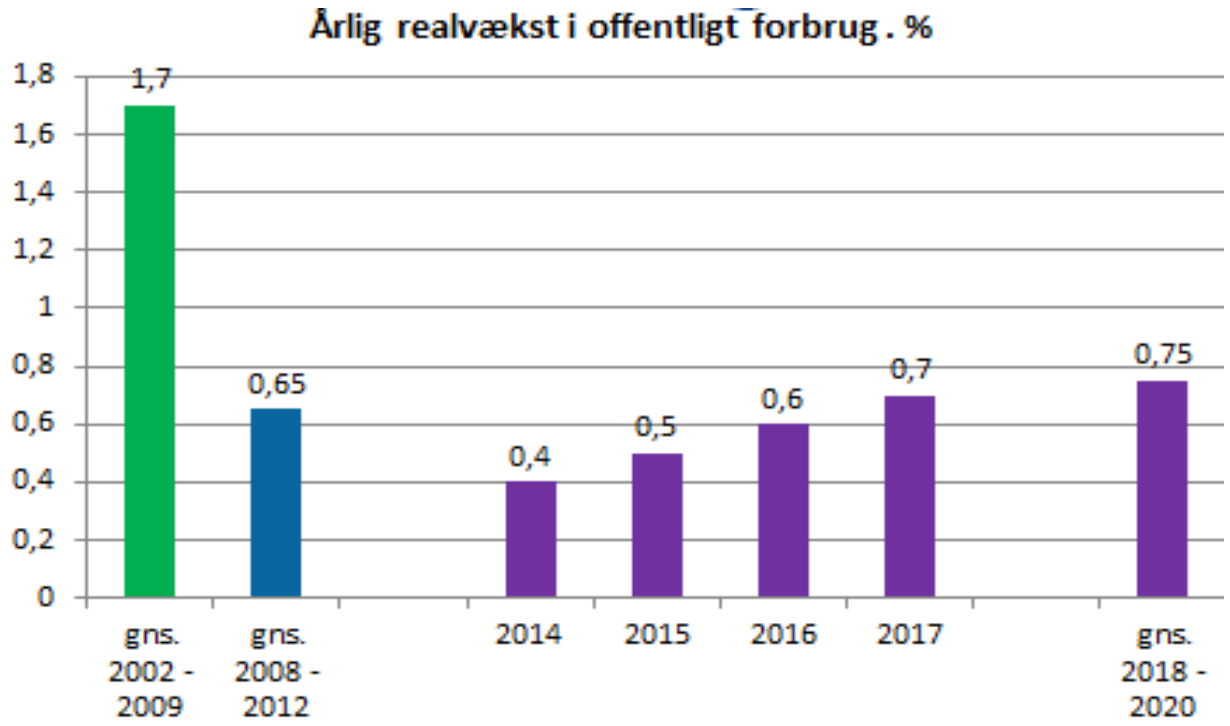

For det andet på grund af kravet herudover om ”effektiviseringer” i den offentlige sektor for 12 mia. kr. ”oven i hatten”.

Disse stramninger betyder selvsagt fortsatte besparelser på og forringelser af velfærden.

Finansministeriet har tidligere anført, at der for blot at opretholde uændret standard = uændret antal offentligt ansatte pr bruger i offentlig service ved uændret befolknings sammensætning kræves en realvækst i offentligt forbrug på årligt i gennemsnit 0,7 % - forudsat en produktivitetstilvækst i den private sektor på 2 % årligt i gennemsnit. [45]

Regeringen tilføjer nu i vækstplan.dk, at den demografiske udvikling med flere ældre hertil årligt kræver en realvækst på omkring 0,35 % i det offentlige forbrug. [46]

Altså kræver opretholdelse af uændret velfærdsniveau alt i alt en samlet realvækst på omkring 1 % årligt

Med vækstrammer på 0,4 % i 2014 og 0,5 % i 2015 sættes det offentlige således generelt på smalkost

Der vil resten af regeringens tid ikke være mere end stort set til dagen og vej i den offentlige sektor

[44]) Kilde: Teknisk baggrundsrapport for vækstplan.dk

[45]) Jf. Teknisk baggrundsrapport

[46]) Jf. Teknisk baggrundsrapport for ”Mod nye mål – Danmark 2015”, s. 46 -47, fodnote 5 og jf Madsen, Martin: Offentlig nulvækst frem til 2020 vil koste velfærd for 30 mia. kr, s. 4. AE rådet 13.12.10

Hertil kommer, at regeringen i vækstplanen som anført har sat effektiviseringskravet til den offentlige sektor op til 14 mia. kr. frem til 2020.

Så store beløb kan ikke findes gennem effektivisering i ordets egentlige forstand

Det er allerede kommet for dagen, at de penge skal findes

For det første gennem forhøjelse af offentligt ansattes arbejdstid og arbejdsindsats

Og det er næppe galt vurderet, at pengene for det andet vil blive fundet gennem slet og ret besparelser på og forringelse af velfærden.

3.5. Hvad kommer til at ske i kommunerne?

Fordi sundhedssektoren og dermed regionerne må vurderes også fremover at få tildelt en højere andel af væksten i det offentlige forbrug må det antages, at kommunerne omvendt antages at blive særligt hårdt ramt af de stramme rammer for væksten i det offentlige forbrug.

Hertil kommer, at sanktionerne er særligt virksomme i kommunerne.

Hermed vil realvæksten i de kommunale udgifter i praksis nærmere sig nulvækst de nærmeste år, hvor den samlede ramme for væksten i de offentlige udgifter som helhed er lavest.

Konsekvensen af blot de stramme vil blive fortsatte årlige besparelser i kommunerne i milliardklassen.

Hertil kommer så fortsatte merbesparelser fremtvunget af regeringens økonomiske sanktioner.

Konsekvensen af denne fortsatte ”smalvækst” politik overfor kommunerne kan blive nedlæggelse af op til 4.000 stillinger årligt.

Tabel: Krav til realvækst i kommunale udgifter og forventet faktisk realvækst heri 2014 -2015.

2014 - 2015	**%**	Mia. kr
1. Nødvendig vækst pga. flere ældre og for at opretholde standard og kvalitet i kommunal service	**0,4 til 1**	**1½ til 3**
2. Realvækst kommunale driftsudgifter i 2014	**+ 0,1 til 0,2**	**Op til 0,75**
3. ÅRLIG GNS. MANKO (afrundet)		**1 – 2**
4. Årlig gns. personalebesparelse (stillinger)		**op til 4.000**

Og med ”vækstplan. dk” tager regeringen allerede hul på ”smal-/´nulvæksten” for kommunerne i 2014. For Ifølge planen har regeringen og kommunerne indgået en ”konstruktiv forståelse” om, at kommunernes serviceudgifter fastholdes fra 2013 til 2014, hvorved der frigøres 2 mia. kr. [47]

[47]) Jf. Teknisk baggrundsrapport for ”Væktplan.dk”, s. 22, note 8.

4. ER DER ALTERNATIVER OG RÅDERUM?

SRSF s økonomiske politik har således ikke skabt resultater vedr. vækst og beskæftigelse. Regeringen kan ikke bebrejdes den internationale krise og de økonomiske vanskeligheder og den ledighed, som den har medført i Danmark.

Men regeringen bærer til gengæld selv ansvaret for at have ført en for svag og forkert økonomisk politik, der ikke har gjort tilstrækkeligt for at øge beskæftigelsen og stimulere den indenlandske økonomi og dermed gengive forbrugere, lønmodtagere og boligejere en større tillid til fremtiden og mod på at bruge penge.

Regeringens overforsigtige økonomiske politik har således ansvaret, at væksten er blevet unødig lav og arbejdsløsheden større end nødvendigt.

Det har ikke været den eneste omkostning. Regeringens hovedvirkemiddel til sin alt for ensidige prioritering af sikring af offentlige finanser har ikke mindst været fortsat nulvækst for det offentlige forbrug, ikke mindst realiseret gennem voldsomme merbesparelser i kommunerne, fremkaldt af de alt for voldsomme økonomiske sanktioner overfor kommunerne.

Velfærdsforringelse har således også været en del af prisen for regeringens økonomiske politik. Og desværre liner regeringen i sine langsigtede økonomiske planer til at fortsætte denne både lidet effektive og velfærdskostende økonomiske politik.

Derfor vil vi her i sidste del diskutere, om der er alternativer til SRSF ´s økonomiske politik og om der er økonomisk råderum og politiske muligheder for at gennemføre noget sådant?

4.1. Hvordan i stedet skabe vækst og beskæftigelse?

Fejlene i den økonomiske politik må korrigeres:

1) den fejlagtige passive afventen redning udefra,
2) den fejlagtige opfattelse af, at øget arbejdskraftudbud af sig selv giver øget beskæftigelse,
3) og den fejlagtige satsning på konkurrenceevne fremfor øget efterspørgsel.

Og der må brydes med den passive venten på et internationalt opsving, som i EU vil tage år før kommer. Der skal herhjemme gøres en langt mere offensiv vækst – og jobskabende indsats og arbejdes for det samme på tværs af EU.

Regeringen må sætte ind på at øge den indenlandske efterspørgsel- det er det, som er hovedproblemet. Og derfor må sparepolitikken i det offentlige stoppe, for den dræner bare efterspørgslen. Og i erkendelse af, at det er i den private sektor krisen og jobtabene og ledigheden er, så må i stedet den offentlige sektor bruges som løftestang for samfundsøkonomien gennem øget offentligt forbrug, øgede offentlige investeringer og øget offentlig beskæftigelse.

Der kan sættes ind på bedre uddannelse, ældrepleje, sundhed og dagpasning, hvor der for 10 mia. kr. kan skabes 20 – 30.000. jobs.

Tabel: Forslag til øget beskæftigelse gennem øgede midler til velfærd.[48]

1. UDDANNELSE: Opkvalificering af arbejdsløse, praktikpladsgaranti unge, efteruddannelse lavt uddannede, løft af folkeskole (to lærere pr klasse, loft over klassekvotienter), tilbagerulning af besparelser
2. ÆLDREPLEJE: Tilbagerulning af besparelser på kommunernes hjemmehjælp og plejehjem, færre skiftende hjemmehjælpere.
3. BØRNEPASNING: Tilbagerulning af besparelser, øgede åbningstider, støtte til svage, gode måltider
4. SUNDHED: Tilbagerulning af besparelser på offentlige sygehuse, flere penge til psykiatrien, reduktion af ventelister somatiske sygehuse, flere midler til kræft og hjertebehandling samt bedre forebyggelse
I ALT FORØGELSE AF OFFENTLIG BESKÆFTIGELSE MED 20.000 TIL 30.000 PERSONER. UDGIFTER 10 MIA. KR.

4.2. Er der økonomisk råderum?

Kommunerne har i de seneste år sparet over 10 mia. kr mere end krævet og nedbragt den kommunale beskæftigelse med omkring 30.000 stillinger – de penge kan tilbageføres.

Og regeringens økonomiske sanktioner overfor kommunerne ophæves, således at fremtidige merbesparelser undgås.

[48]) Egen beregning

Men hvad med EU – henstillingen?

Den forrige såvel som den nuværende regering har argumenteret med, at der på grund af EU henstillingen om, at Danmark skulle nedbringe sit underskud til under 3 % af BNP, ikke var råd til en mere offensiv beskæftigelsespolitik.

Men faktisk har det vist sig, at Danmark faktisk aldrig har været i konflikt med 3 procents reglen, fordi de samlede underskud fra 2010 til 2013 har været 105 mia. kr. mindre end oprindeligt prognosticeret. Det svarer til 6 pct. af BNP mindre end katastrofeprognoserne fra Hjort Frederiksen lød på.

Figur: Forventede og faktiske underskud 2009 - 2013i % af BNP. [49]

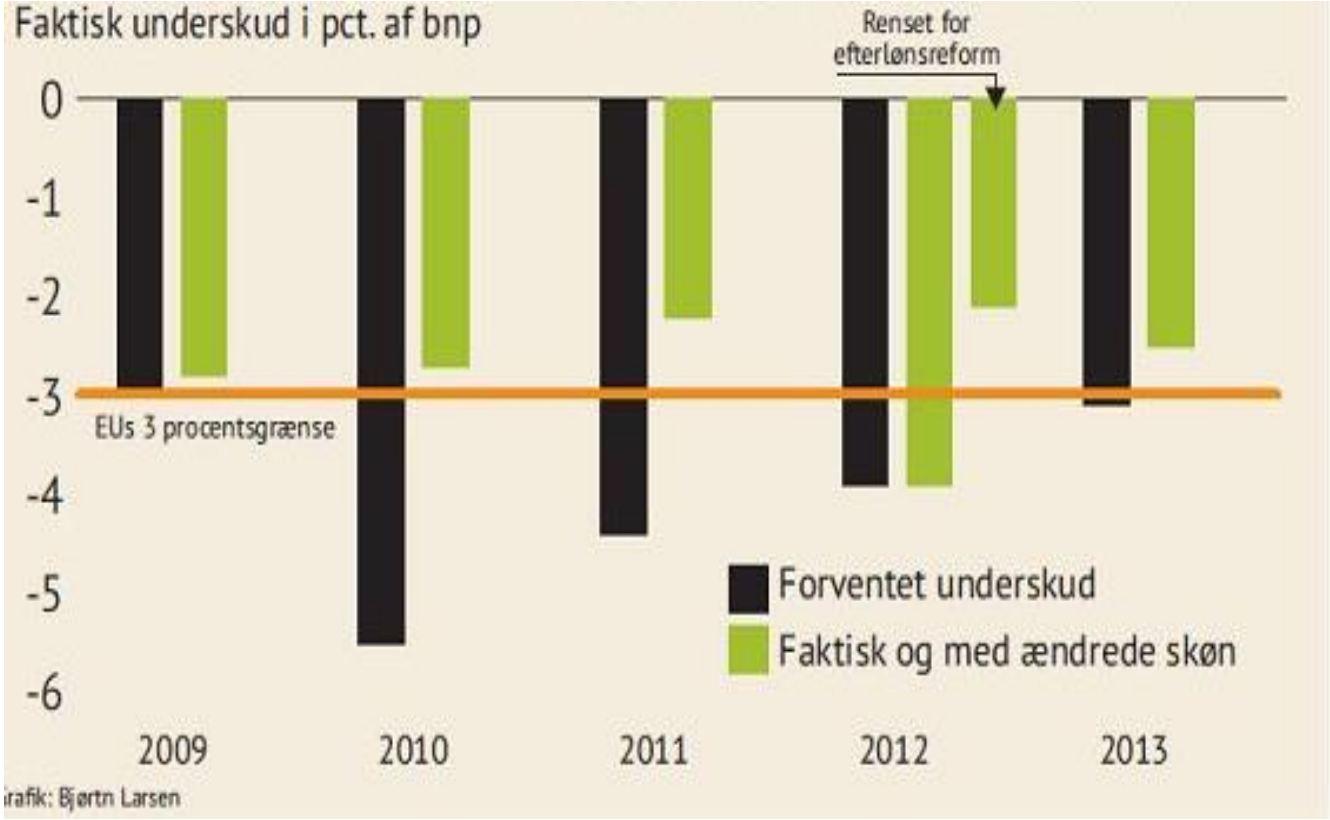

Hermed har statsunderskuddene faktisk har i 2009, 2010 og 2011 ligger under 3 - procents grænsen. I 2012 har denne dog været overskredet, men det skyldes alene udbetalingen af efterlønsbidrag, der som engangsforeteelse ikke bør tælle med. Og i 2013 forventes igen et underskud under 3 procents reglen.

[49]) Kilde: Børsen 16. januar 2013

Og Danmark vil i 2013 både være under 3 procents grænsen for det løbende, faktiske underskud og under 0,5 % reglen i finanspagten for det såkaldte ”strukturelle” dvs. konjunkturrensende underskud. Også reglen om at gælden ikke bør overstige 60 % af BNP vil Danmark være endog komfortabelt under.

Tilmed har EU – kommissionen nu lempet sin budgetregel for det strukturelle underskud, så lande med en gæld pænt under 60 % af BNP – bl.a. Danmark - nu kan have et underskud på 0,75 % mod tidligere 0,50 %.

Alene den EU – regel ændring giver Danmark mulighed for at øge finanspolitikken med 12 mia. kr. i 2014, hvilket Det Økonomiske Råd også har anbefalet.

Tilmed kan økonomien her og endda blive endnu bedre, hvis der – som forventet - kommer ekstraordinært store skatteindtægter i 2013 fra fremskyndede udbetalinger af kapitalpensioner

Alt i alt er der derfor her og nu råd til at skabe jobs i kommunerne og udbedre på velfærden

På længere sigt må en mere offensiv jobskabelse og et løft af velfærden naturligvis finansieret, hvilket kræver øgede skatteindtægter. Her kan tankerne fra før valget nyttiggøres, om at de økonomisk bedrestillede efter VK s skattelettelser skal bære en større og mere rimelig del af skattebyrden:

Tabel: Forslag til langsigtet finansiering af øget jobskabelse og bedre velfærd.[50]

SKATTEÆNDRING	Provenu mia. kr
0. Millionærskat	+ 2
1. Indførelse af 5 % mellemskat for indkomster over 500.000	+ 5
2. Sanering af erhvervsstøtte og erhvervsskattefritagelser	+ 5
3. Kørselsrelaterede afgifter indenfor transportsektoren	+ 2
4. Rentefradrag reduceres gradvist fra 25 til 15 % for store indkomster og til 21 % for normalindkomster – langsigtet effekt (forudsætter normaliseret boligmarked):	+4
5. Ejendomsværdiskat tilbageføres gradvist til før skattestoppet - langsigtet effekt (forudsætter normaliseret boligmarked)	+5
I ALT ØGET PROVENU – Kort sig (0+1+2+3) Lang sigt (inkl. 4 +5)	14 23

[50]) Egen beregning

4.3. Og er det politisk muligt?

SRSF kan få flertal for en aktiv jobskabelsespolitik sammen med Enhedslisten, hvis den er villig til at bruge det flertal.

Men hvad med de Radikale? De Radikale har jo generelt fået skylden for at tvinge S + SF til at føre borgerlig økonomisk politik. Men S + SF + Enhedslisten har jo tilsammen 4 gange så mange mandater som RV - der er selv i politik grænser for, hvor meget halen kan logre med hunden.

Figur: Mandatfordeling bag SRSF – regeringen.

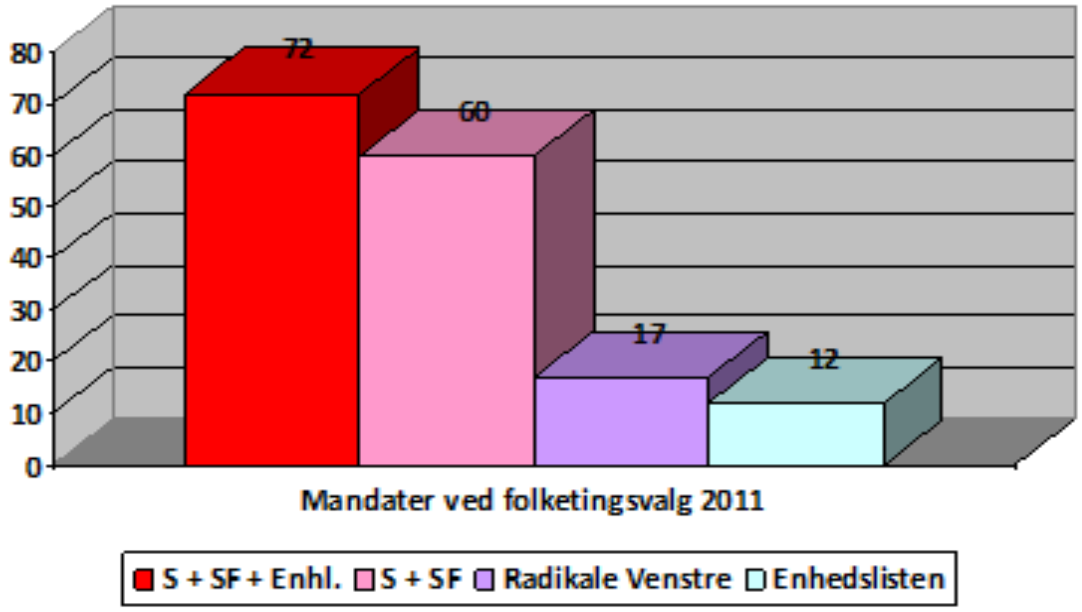

Og de Radikale kan ikke bare skifte side, for de gik til valg på en anden statsminister og regering og kan desuden ikke få deres værdipolitik igennem med et Venstre afhængigt af DF.

De Radikale har fået skylden, men nok så afgørende for regeringens politik er linjen fra det største regeringsparti, S.

Her har ledelsen efter valget skiftet alliance fra S-SF til SR og skiftet fra politisk alternativ til borgerlig økonomisk politik.

Det er det nok så meget som RV der, der har været afgørende for hele regeringens sporskifte i den økonomiske politik efter valget.

Men sagen om dagpengene viser, at S ledelsen kan presses af svigtende meningsmålinger, af sit bagland og af fagforeningerne til at modificere den borgerlige økonomiske politik.

Derfor må ”indrømmelserne” i dagpengesagen og det momentum, det har skabt, udnyttes til at presse på for en aktiv jobskabelsespolitik og en ægte vækstpakke.

5. SAMMENFATNING OG KONKLUSION.

Findes forrest i rapporten.

Økonom, Cand. Scient. Adm. Henrik Herløv Lund

Henrik Herløv Lund er uddannet som økonom (cand. Scient. adm.) på Roskilde Universitet ved Institut for Forvaltning og Samfundsøkonomi i 1988 og underviser i offentlig økonomi og samfundsvidenskab..

Herudover er han kendt fra Den Alternative Velfærdskommission. Henrik Herløv Lund har bidraget til eller selv skrevet en lang række bøger/rapporter

Alle publikationer af Henrik Herløv Lund kan downloades fra www.henrikherloevlund.dk.

Nye analyser udgives med det månedlige nyhedsbrev ”KRITISKE ANALYSER”.

Vederlagsfrit abonnement kan tegnes ved at maile til Henrik Herløv Lund på herloevlund@mail.dk